

Dobre praktyki Europejskiego Funduszu Społecznego w Polsce

European Social Fund in Poland: Best Practices

Projekty wyróżnione w konkursie *Dobre praktyki EFS 2009*
Projects prized in the *ESF Best Practices 2009 competition*

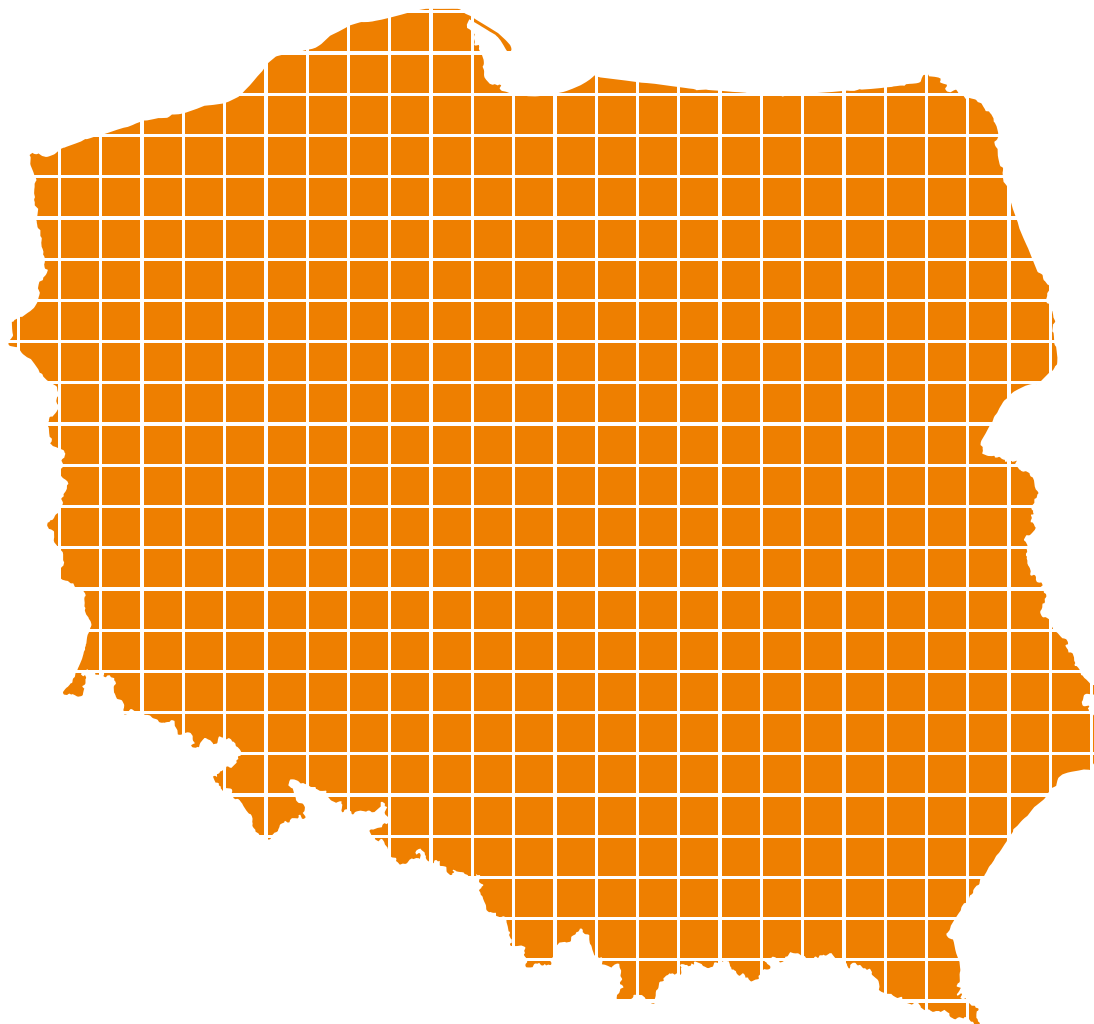

Ministerstwo Rozwoju Regionalnego
Ministry of Regional Development

Dobre praktyki Europejskiego Funduszu Społecznego w Polsce

European Social Fund in Poland: Best Practices

Projekty wyróżnione w konkursie Dobre praktyki EFS 2009
Projects prized in the ESF Best Practices 2009 competition

Ministerstwo Rozwoju Regionalnego
Ministry of Regional Development

SPIS TREŚCI / CONTENTS

Przedmowa / Introduction **5** Elżbieta Bieńkowska **7** Paweł Chorąży

INTEGRACJA SPOŁECZNA I ZAWODOWA SOCIAL AND VOCATIONAL INTEGRATION

8

Życie zależy od nas
Our life depends on us

Zawód na nowe życie
A trade for a new life

12

16

Pełnosprawni w pracy
Fully able at work

STOP BEZROBOCIU STOP UNEMPLOYMENT

Chcieć znaczy móc

Where there's a will, there's a way

20

24

Uwierzyć w siebie
Believe in yourself

Być o krok naprzód
To be a step ahead

28

RYNEK PRACY THE JOB MARKET

32

Dziewięć jaskółek uczyniło wiosnę
Nine swallows made a summer

PROMOCJA PRZEDSIĘBIORCZOŚCI
ENTERPRISE PROMOTION

Wszystko zaczyna się od pomysłu
It all starts with an idea

36

WYRÓWNYWANIE SZANS EDUKACYJNYCH
EQUALIZATION OF EDUCATIONAL OPPORTUNITIES

40

W poszukiwaniu strategów własnego sukcesu
In search of strategies for personal success

To lubię najbardziej
This I like best

44

48

Drogowskaz na lepsze życie
Signpost to a better life

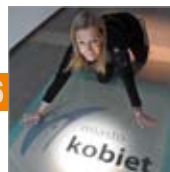
Dialog bez słów jest możliwy
A dialogue without words is possible

52

KOBIETA PRACUJĄCA
A WORKING WOMAN

56

Biznes po damsku
Business - female-style

Kobieto, uwierz w siebie!
Woman, have faith in yourself!

60

SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE
THE INFORMATION SOCIETY

64

Informatyka to najlepszy wybór
IT – the best choice

Elżbieta Bieńkowska / Minister Rozwoju Regionalnego

Elżbieta Bieńkowska / Minister of Regional Development

Konkurs Dobre praktyki EFS niezmiennie od trzech lat cieszy się wielkim zainteresowaniem obecnych i przyszłych beneficjentów, jest kojarzony jako znak rozpoznawczy Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, docierający ze swoim jasnym przekazem do każdego człowieka. Ideą konkursu jest promowanie najlepszych projektów pokazujących, w jaki sposób środki z Europejskiego Funduszu Społecznego zmieniają życie uczestników projektów. Możliwość pozyskania środków z EFS inspirowała do działania, odsłaniają nowe horyzonty, pomagają urzeczywistnić marzenia, zmieniają spojrzenie na świat. Najlepszym dowodem na to są odczucia i wypowiedzi tych, których to bezpośrednio dotyczy, czyli uczestników projektów. Zgodnie twierdzą oni, że dzięki udziałowi w projektach dofinansowanych z funduszy unijnych są bardziej optymistycznie nastawieni do życia, chcą się uczyć, rozwijać, zmieniać, tworzyć, mają więcej wiary we własne możliwości. Laureaci konkursu Dobre praktyki EFS są niezbitym dowodem na to, że warto i trzeba inwestować w człowieka, a wykreowany w ten sposób Kapitał Ludzki w wymierny sposób wpłynie na rozwój całego społeczeństwa i kraju.

The ESF Best Practices Competition has for the past three years generated great interest amongst current and future beneficiaries, it is recognised as the identifying symbol of the Human Capital Operational Programme which reaches each individual with its clear information. The competition aims to promote the best projects showing how the grants from the European Social Fund change the lives of those who participate in the projects. The chance of receiving an ESF grant motivates people into action, reveals new horizons, help dreams become reality, changes the way the world is perceived. The best proof of this are the feelings and thoughts of those directly affected – the project participants. They all agree that thanks to their participation in projects funded by the EU they have a more positive outlook on life, they want to learn, develop, change, create, they have more confidence in their own abilities. The winners of the ESF Best Practices Competition are the irrefutable proof that investment in people is necessary and worthwhile and the Human Capital created in this way affects the development of the whole of society and the country.

Paweł Chorąży / Dyrektor Departamentu Zarządzania Europejskim Funduszem Społecznym

Paweł Chorąży / Director of the Department for European Social Fund Management

Program Operacyjny Kapitał Ludzki jest jednym z najsprawniej realizowanych programów w ramach Narodowej Strategii Spójności 2007-2013. Świadczy o tym liczba dotychczas uruchomionych konkursów i zainteresowanie, jakim się cieszą. Dzieje się tak, ponieważ program odpowiada na rzeczywiste potrzeby społeczeństwa, dotyka wielu istotnych zagadnień społecznych, jak walka z bezrobociem, wykluczeniem społecznym, kwestia równości szans, edukacji, przedsiębiorczości, innowacyjności. Głównym zadaniem funduszy z EFS jest dotarcie z pomocą do tych najbardziej potrzebujących, do ludzi, którzy mają najtrudniejszą sytuację na rynku pracy, oraz pobudzenie potencjału, jaki posiadają, i wskazanie kierunków osobistego rozwoju. Prezentowane w tym albumie projekty to zbiór przykładów z różnych programów: Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich, Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego oraz Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Programy noszą różne nazwy, ale mają na uwadze jeden wspólny cel - efektywną inwestycję w człowieka. Przedstawieni w albumie zarówno twórcy projektów, jak i ich uczestnicy, dzięki swej pracy i inwencji twórczej w pełni zasługują na wyróżnienie przyznane im w konkursie Dobre praktyki EFS 2009 oraz są inspiracją dla kolejnych projektodawców.

The Human Capital Operational Programme is one of the best implemented programmes in the framework of the National Strategic Reference Framework (NSRF) 2007-2013, as the number of calls for proposals held so far and the interest they generate, proves. All this is due to the fact that the programme responds to the real needs of society, it touches many important social issues such as the battle against unemployment, social exclusion, equal opportunities, education, enterprise, innovation. The main aim of the ESF grants is to reach those most in need, to those individuals who are in the most difficult situation in the labour market, to awaken their hidden potential and show the way forward for personal development. The projects presented in this album are a collection of examples from various programmes: Sectoral Operational Programme Human Resources Development, Integrated Regional Development Operational Programme, Human Capital Operational Programme. Although the programmes have different names they are focused on one common aim - effective investment in people. The creators of the projects shown here, as well as their participants, thanks to their own hard work and creativity fully deserve the prizes awarded as a part of the ESF Good Practices 2009 competition. They are also a source of inspiration for future beneficiaries.

Projekt / Project
AWANS integracja społeczna i zawodowa młodzieży z osiedla im. A. Grygowej
Advance - social and vocational integration for the youth of A. Grygowa Estate

Projektodawca / Beneficiary
Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie
Municipal Family Assistance Centre in Lublin

Program / Programme
SPO RZL, działanie 1.5
SOP HRD, measure 1.5

Dofinansowanie EFS / ESF Funding
482,7 tys. zł
PLN 482 700

Adres strony / Website
www.mopr.lublin.pl/awans/

Edyta Król, uczestniczka projektu:

Spotkania z doradcą zawodowym uświadomiły mi, że mam mocne strony, muszę je tylko umieć pokazać

Edyta Król, project participant:

The meetings with the vocational advisor made me aware that I have some strong points, I just need to learn how to show them

Życie zależy od nas

Wysoki poziom bezrobocia, ubóstwo, brak alternatywnych sposobów spędzania czasu dla dzieci i młodzieży, zagrożenie przestępczością i uzależnieniami – to główne problemy mieszkańców osiedla im. A. Grygowej w Lublinie.

Wielu mieszkańców osiedla im. A. Grygowej to rodziny niepełne, mające trudności nie tylko materialne. – Zdecydowaliśmy się działać właśnie na tym terenie, bo problemy były tam najbardziej dostrzegalne. Sprawiały, że osiedle zaczęło funkcjonować w odbiorze społecznym jako „enklawa biedy” – tłumaczy Zofia Rosołowska z Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie, koordynatorka projektu. – Poza jednym małym sklepikiem nie było tam żadnej infrastruktury socjalnej. To miejsce przerażało, zdarzały się sytuacje, że adres zamieszkania przekreślał szanse na zatrudnienie, utrudniał dostęp do „lepszey” szkoły. Uznaliśmy, że trzeba coś z tym zrobić – wyjaśnia Rosołowska. W projekcie wzięło udział 20 osób, połowę stanowiła młodzież w wieku 15-17 lat, pozostali należeli do starszej grupy wiekowej, 18-25 lat. Doczekaliśmy się konkretnych efektów – młodzież zdobyła nowe kwalifikacje, część uczestników odbyła staże zawodowe, niektórzy poprawili znajomość języków obcych, inni ukończyli kursy komputerowe. Kilka osób ze starszej grupy znalazło pracę, młodzi – kontynuują naukę. Sześć rodzin wyprowadziło się do lepszych mieszkań. Są też pozytywne zmiany w sferze psychospołecznego funkcjonowania uczestników. Otworzyli się na działania z zewnątrz, zrozumieli, że ich życie zależy w dużej części od nich i że to oni decydują, co się z nimi stanie w przyszłości. I uwierzyli, że nie są gorsi od rówieśników mieszkających w innych, „lepszey” dzielnicach miasta – zaznacza koordynatorka.

Our life depends on us

The high level of unemployment, poverty, a lack of alternative leisure options for children and young people, the threat of delinquency and addictions – these are the main problems faced by the residents of the A. Grygowa estate in Lublin.

Many residents of the A.Grygowa estate are broken families, with not only material problems. “We decided to focus on this area as the problems there were the most visible. The rest of society began to treat the estate as a ‘enclave of poverty’”, explains Zofia Rosolowska, project coordinator from the Municipal Family Assistance Centre in Lublin. “Apart from one small shop there was no social infrastructure. This place was frightening, there were cases where the home address cancelled any chance of employment, entry into a ‘better’ school was made more difficult. We realised that something had to be done”, she says. “20 people took part in the project, half were aged 15-17, the rest 18-25. We saw definite results – teenagers got new qualifications, some of them had traineeships, some improved their knowledge of a foreign language, others completed computer courses. Some people from the older group found work, the younger ones are continuing their education. Six families moved to better housings. There are also positive psycho-social changes in the participants. They became more open to outside influence, they understood that their own life, to a large extent depends on them and that they are the ones who decide what will happen to them in the future. They started to believe that they are no worse than their peers who live in other ‘better’ parts of town.”

Na Grygowej powstało też – już za pieniądze z budżetu miasta – Centrum Aktywności Środowiskowej. Działają tam świetlica, siłownia i pracownia komputerowa, na miejscu są pracownicy socjalni. – Cieszymy się, że po projekcie coś na tej ulicy pozostało – podsumowuje Zofia Rosołowska.

Anna Winiarczyk, uczestniczyła m.in. w szkoleniach językowych i komputerowych, skończyła kurs kosmetyczno-fryzjerski. – Cieszę się, że zdobyłam nowe umiejętności, zawód, odbyłam staż. Poznałam też nowych ludzi, nawiązałam znajomości. Obecnie jestem pracownikiem obsługi na Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie. Mam jednak nadzieję, że wrócę do fryzjerstwa. Może kiedyś otworzę nawet własny zakład – planuje. Edyta Król przeszła kurs budowlany o kierunku malarz-tapeciarz. – Remontowaliśmy klatkę schodową i jedno mieszkanie na ul. Grygowej. Uwierzyliśmy dzięki temu w siebie i zobaczyliśmy, że pracując wspólnie, można osiągnąć fajny efekt. Nie tylko zdobyłam nowe umiejętności. Spotkania z doradcą zawodowym uświadomiły mi, że mam silne strony, muszę je tylko umieć pokazać. Zaczęłam kolejny kurs komputerowy. Mam już swoją rodzinę, dwoje dzieci. Chcemy się usamodzielnic. Wyprowadziłam się więc od mamy. Szukam pracy. Wiem, że w branży budowlanej jako kobiecie nie będzie mi łatwo. Mogłabym jednak pracować w sklepie budowlanym – znam się na produktach, potrafię obsługiwać kasę fiskalną. Mam nadzieję, że się uda. ■

The Municipality founded a new Community Centre. There is a club, gym and computer room. Social workers are on site. “We’re pleased that something was built after the project ended”, sums up Zofia Rosołowska.

Anna Winiarczyk, took part in foreign language and computer courses, amongst others, she also completed a hairdressing and beautician’s course. “I’m happy to have new skills, a vocation. I had a work placement. I met new people and made contacts. Currently, I’m staff worker at the Natural Sciences University in Lublin. I do hope though that I will return to hairdressing. One day perhaps I’ll open my own salon”, she plans.

Edyta Król, completed a building course specialising in painting and putting wallpaper. “We redecorated the staircase and one flat in Grygowa St. Thanks to this we were able to believe in our own abilities and we saw that working in a team gives good results,” she tells us. “I got more than just new skills. The meetings with the vocational advisor made me aware that I have some strong points, I just need to learn how to show them. I have started another computer course. I’ve already got a family, two children. We want to be independent so I’ve moved out of my mother’s. I’m looking for a job. However, I know that in the building sector it won’t be easy for me as a woman. I could work in a DIY store because I know a lot about different products and how to use a cash register. I really hope that something will come up.” ■

**Zofia Rosołowska, MOPR w Lublinie,
koordynatorka projektu:**

Kilka osób ze starszej grupy znalazło pracę, młodzi kontynuują naukę. Sześć rodzin wyprowadziło się do lepszych mieszkań

**Zofia Rosołowska, Municipal Family Assistance Centre
in Lublin, project coordinator:**

A number from the older group found work, the younger ones are continuing their education. Six families moved to better housings

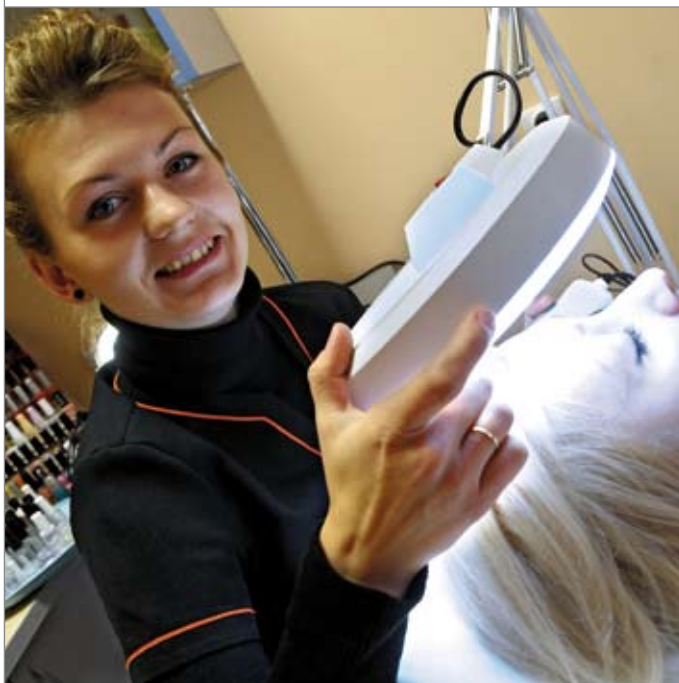

Anna Winiarczyk, uczestniczka projektu:

Cieszę się, że zdobyłam nowe umiejętności, zawód, odbyłam staż. Poznałam też nowych ludzi, nawiązałam znajomości

Anna Winiarczyk, project participant:

I'm happy to have new skills, a vocation. I had a work placement. I met new people and made contacts

Projekt / Project
Zdobyty zawód szansą na lepsze życie
A trade gained for a better chance in life

Projektodawca / Beneficiary
Zakład Doskonalenia Zawodowego w Katowicach – oddział w Bielsku-Białej (Centrum Kształcenia Zawodowego)
Vocational Education Centre in Katowice – branch in Bielsko-Biała (Vocational Training Centre)

Program / Programme
PO KL, działanie 7.3
HC OP, measure 7.3

Dofinansowanie EFS / ESF Funding
36,7 tys. zł
PLN 36 700

Adres strony / Website
www.zdz.katowice.pl

 Patryk Hahn, uczestnik projektu:

Chcę zmienić swoje życie i postaram się nie zmarnować tej szansy

Patryk Hahn, project participant:

I want to change my life and I'll try not to ruin this opportunity

Zawód na nowe życie

Wychowankowie placówek takich, jak Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Jaworzu, rzadko dostają drugą szansę. Dla dziesięciu z nich taką szansą był projekt zrealizowany przez Zakład Doskonalenia Zawodowego w Katowicach.

Chłopcy, którzy trafiają do ośrodka w podbielskim Jaworzu, najczęściej pochodzą ze środowisk głęboko patologicznych, życiowo niezaradnych i niewydolnych wychowawczo. Wyjście z tego zamkniętego kręgu jest dla większości z nich zadaniem, któremu sami nie są w stanie sprostać. Lucyna Pietrzyk, dyrektor Centrum Kształcenia Zawodowego w Bielsku-Białej, oddziału katowickiego ZDZ, zna problemy placówki w Jaworzu od podszewki, bo kilka lat wcześniej odbywała w nim praktykę, jeszcze jako studentka resocjalizacji. – Pisząc projekt skierowany do wychowanków ośrodka, wiedziałam, że dzięki niemu dostaną oni szansę na lepsze życie. Być może jedyną. Bardzo chciałam im pomóc – mówi Lucyna Pietrzyk. Dzięki dofinansowaniu z Unii Europejskiej dziesięciu najlepiej sprawujących się wychowanków zostało wysłanych na kurs stolarki. Zajęcia obejmowały 40 godzin zajęć teoretycznych i 100 godzin ćwiczeń praktycznych w ZDZ. Chłopcy bardzo poważnie potraktowali okazję zdobycia zawodu. I odkryli w sobie skrywane wcześniej talenty do pracy wymagającej dużej precyzji i cierpliwości.

– Od początku widzieliśmy, jak kurs wyzwala u nich niespotykaną dotąd motywację. Prowadzący ani razu nie skarżyli się na ich zachowanie czy niesumienność. Przeciwnie, chłopcy uczyli się nadzwyczaj pilnie. Nie ukrywam, że bardzo pozytywnie nas zaskoczyli – podkreśla Jarosław Bonczek, wychowawca w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym w Jaworzu.

A trade for a new life

Those in the care of centres such as the Educational Centre for Troubled Adolescents in Jaworze rarely get a second chance. For ten adolescents the project run by the Vocational Education Centre in Katowice was just such an opportunity.

The boys who arrive at the Educational Centre for Troubled Adolescents in Jaworze near Bielsko-Biala, often come from a deeply troubled background and dysfunctional families. The way out of this vicious circle is a challenge which for many of them, is impossible to achieve without external help. Lucyna Pietrzyk, director of the Vocational Education Centre in Bielsko-Biala, a branch of the Katowice Centre, knows the problems of the Jaworze centre inside out, as a few years ago she completed a practical work placement there when she was studying resocialization. “Preparing the project for boys at the centre I knew that it would give them a better start in life. Perhaps it would be the only chance. I really wanted to help them”, explains Lucyna. Thanks to EU funding, ten of the best boys were sent on a carpentry course. The course included 40 hours of theory and 100 hours of practical application at the centre. The boys treated this chance to gain a trade seriously and discovered in themselves the skills necessary for the trade which demands precision and a lot of patience.

“From the very start we could see how much motivation the course managed to draw out. Course leaders did not once complain about their behaviour or reliability. On the contrary, the boys studied exceptionally hard. I can honestly say we were positively surprised”, says Jarosław Bonczek, the carer at the Educational Centre for Troubled Adolescents in Jaworze.

■ Kurs ukończyło dziewięciu z dziesięciu uczestniczących w nim chłopców. Dziewięciu egzamin zdało ze znakomitym wynikiem. W trakcie zajęć praktycznych wykonali meble, które później zostały przekazane Zakładowi Doskonalenia Zawodowego. – Część mebli służy dziś uczestnikom kursów gastronomicznych, które organizujemy. Otrzymaliśmy też szafki, stoliki, stoły konferencyjne i biurka, które wykorzystujemy podczas innych szkoleń – wylicza Lucyna Pietrzyk.

Patryk Hahn ma 17 lat. W czerwcu przyszłego roku opuści ośrodek i wie, jakiej pracy będzie szukał. Stolarzem był jego dziadek, więc można powiedzieć, że w tak nieoczekiwanych okolicznościach Patryk pójdzie w jego ślady. – Dzięki dziadkowi trochę wiedziałem, na czym polega stolarzka, jakich narzędzi się używa. Szybko polubiłem to zajęcie – mówi z satysfakcją Patryk. – W przyszłym roku pójdę do zawodówki i dokończę się w swoim nowym zawodzie. Mam teraz mocne postanowienie: chcę zmienić swoje życie i postaram się nie zmarnować tej szansy.

Z podobnym postanowieniem na szkolenie uczęszczał Mariusz Wosiak, rok młodszy od Patryka. I tak jak on po wyjściu z ośrodka chciałby zacząć wszystko od nowa. – Nigdy nie myślałem, że zostanę stolarzem. Początek kursu był dla mnie bardzo trudny, ale na szczęście tylko początek – uśmiecha się Mariusz. – Wreszcie uwierzyłem, że i mi może się udać. ■

■ Nine of ten boys who took part in the course completed it and passed the exam with an excellent score. During the practical classes they made pieces of furniture which were passed on to the Vocational Education Centre. "Some of this furniture is now used during the gastronomy courses we run. We also received cupboards, tables, conference tables and desks which we use during other courses", lists Lucyna Pietrzyk.

Patryk Hahn is 17 years old. Next year in June he will leave the Centre and he knows what kind of work he will be looking for. His grandfather was a carpenter, so it is possible to say that in such unexpected circumstances, Patryk will follow in his footsteps. "Thanks to my grandfather I already knew something about carpentry and the tools that are used. I started to like it very quickly", he says with satisfaction. "Next year I'll go to the Vocational College and gain further qualifications in this trade. I'm now very determined: I want to change my life and I'll try not to ruin this opportunity."

Another course participant, Mariusz Wosiak, has similar thoughts. He is a year younger than Patryk and just like him Mariusz wants to start afresh once he leaves the Centre. "I never thought I would become a carpenter. The start of the course was difficult for me, but luckily just the start", he says smiling. "I finally accepted that even I can do something successfully." ■

Lucyna Pietrzyk, koordynatorka projektu:

Gdy umożliwiliśmy wychowankom zdobycie zawodu,
potraktowali to jak swoją życiową szansę

Lucyna Pietrzyk, project coordinator:

When we enabled the wards to gain a profession
they treated it as the chance of their life

Mariusz Wosiak, uczestnik projektu:

Wreszcie uwierzyłem, że i mi może się udać

Mariusz Wosiak, project participant:

I finally accepted that even I can do something successfully

Projekt / Project
Niepełnosprawni – sprawni
na rynku pracy
The disabled - fully able in the job
market

Projektodawca / Beneficiary
Gmina Miasto Rzeszów
Rzeszów City Municipality

Program / Programme
SPO RZL, działanie 1.4
SOP HRD, measure 1.4

Dofinansowanie EFS / ESF Funding
525,3 tys. zł
PLN 525 300

Adres strony / Website
www.niepelnosprawni.erzeszow.pl

 Stanisława Bęben, koordynator projektu:

Chcieliśmy przekonać pracodawców, że osoby niepełnosprawne są tak samo wartościowymi pracownikami jak pełnosprawni

Stanisława Bęben, project coordinator:

We wanted to persuade employers that the disabled are just as valuable workers as the fully-abled

Pełnosprawni w pracy

Niepełnosprawnym, którzy postrzegani są przez pracodawców jako osoby mniej efektywne, trudniej znaleźć pracę. Chcąc przełamać ten stereotyp, Miasto Rzeszów zrealizowało projekt „Niepełnosprawni – sprawni na rynku pracy”.

Projekt dotyczył problematyki zatrudniania osób niepełnosprawnych na rynku pracy, a jego uczestnikami były osoby niepełnosprawne oraz przedstawiciele władz lokalnych, pracodawcy i organizacje działające na rzecz tych osób. Pomysłodawcą przedsięwzięcia była Gmina Miasto Rzeszów. Projekt był realizowany na terenie Podkarpacia od 1 lipca 2006 r. do 31 grudnia 2007 r. – Poprzez działania informacyjno-promocyjne przekonywaliśmy pracodawców, że osoby niepełnosprawne są tak samo wartościowymi pracownikami jak pełnosprawni – podkreśla Stanisława Bęben, dyrektor Wydziału Pozyskiwania Funduszy Urzędu Miasta Rzeszowa. – Udało nam się zmienić pewien stereotyp postrzegania osoby niepełnosprawnej jako pracownika mniej wartościowego. W końcu pracodawcy w możliwości zatrudnienia takiej osoby zaczęli dostrzegać pozytywne strony. Chcieliśmy pokazać, że wśród osób niepełnosprawnych jest wiele talentów, które – tak samo jak my – mogą pracować i zdobywać nowe umiejętności.

W ramach projektu zorganizowano wiele imprez integracyjnych. Można było obejrzeć mecze koszykówki na wózkach, pokazy szermierki i tenisa stołowego. Swoje umiejętności zaprezentowali członkowie kadry, którzy reprezentowali nasz kraj na Paraolimpiadzie w Pekinie w 2008 r. Podczas imprez artystycznych publiczność zachwycała się tańcem towarzyskim na wózkach.

Fully able at work

It is much more difficult for the disabled, who are seen by employers as less effective, to find work. Rzeszów City Municipality, to combat this stereotype, created the “The disabled - fully able in the job market” project.

The project dealt with the problems of the employment of disabled people. The participants were disabled individuals and representatives of local authorities, employers and other support organisations. The enterprise was initiated by Rzeszów City Municipality and realised in the Podkarpackie region from July 1st 2006 to December 31st 2007. “We persuaded employers that the disabled are just as valuable workers as the fully-abled through information and promotional campaigns”, says Stanisława Bęben, director of the Acquisition of Funds Department, Rzeszów City Municipality. “We were able to change stereotypical opinions of disabled people as less valuable workers. In the end, employers began to see the positive sides of employing such individuals. We wanted to show that there are a lot of talents amongst the disabled, who can work and gain new skills just like everyone else.”

Many integrational events were organised as a part of the project. It was possible to watch wheelchair basketball matches, fencing and table tennis shows. The members of the Polish team from the Pekin Paralympics 2008 showed their skills. The audiences was impressed by the artistic talents of ballroom dancers in wheelchairs.

Można było obejrzeć przedstawienia i posłuchać piosenek w wykonaniu podopiecznych Warsztatów Terapii Zajęciowej z terenu Podkarpacia. Imprezy uświetniały także koncerty znanego zespołu Na Górze, w którym grają i śpiewają niepełnosprawni podopieczni DPS z Rzadkowa. Program przewidywał też gry i zabawy dla dzieci i młodzieży, np. kiermasz miodowy, koncert zespołu Wędrownie Gitary.

– Kiermasze i imprezy odbyły się nie tylko w Rzeszowie, ale także w Krośnie i Przemyślu. Wspólne przedsięwzięcia realizowane w ramach projektu przyczyniły się do dialogu pomiędzy miastami oraz pomiędzy organizacjami działającymi na rzecz niepełnosprawnych a samorządem i mediami – podkreśla Stanisława Bęben.

– Trudno mi było znaleźć pracę, ponieważ pracodawcy nie chcą zatrudniać osób z trzecim stopniem niepełnosprawności. Wolą z pierwszym lub drugim, ponieważ wiąże się to ze zniżkami. Dzięki projektowi otrzymałem propozycję pracy na stanowisku operatora maszyn do druku cyfrowego. Jestem bardzo zadowolony – podkreśla Patryk Koneczny, pracownik Hurt Papier w Rzeszowie.

– Posiadam umiarkowany stopień niepełnosprawności. Znalezienie pracy wydawało mi się wręcz niemożliwe, choć mam odpowiednie kwalifikacje. Startowałem w wielu konkursach, starałem się o pracę w Policji, ZUS, w Urzędzie Gminy Czudec, skąd pochodzę. Pracodawcy do tej pory nie brali pod uwagę takich osób jak ja, ponieważ uważają, że będę gorszym pracownikiem, nie podołam obowiązkom. A przecież mogę pracować jak każdy. Przykład dobrych praktyk idzie z góry, bo teraz pracuję w Urzędzie Stanu Cywilnego Miasta Rzeszowa – opowiada Marcin Skwirut. ■

There were plays and songs performed by the Podkarpackie region Occupational Therapy Workshop groups. The well-known band Na Górze also played at a number of events. Some of the band members are disabled residents of the Social Aid Home in Rzadkowo. Games and entertainment were organised for children and teenagers, eg. a honey fair and a concert by Wędrownie Gitary.

“Fairs and other events took place in Krosno and Przemyśl as well as Rzeszów. The joint ventures realised as a part of the project led to the dialogue between municipalities. What’s more the organisations working for the disabled, the local government and the media deepened their cooperation”, stresses Stanisława Bęben.

“I wasn’t able to find work as employers don’t want to take on a person with light disability. They prefer people with higher disability rates because it gives them tax relief. Thanks to the project I got a job as a digital printing machine operator. I’m really satisfied”, says Patryk Koneczny, a worker at the printers in Rzeszów.

Marcin Skwirut describes his experience, “I am moderately disabled and finding a job for me seemed impossible, even though I have suitable qualifications. I applied for many positions, with the Police, the National Health Service, in the Czudec Municipality Office where I come from. Until now, employers never took people like me into account as they thought I wouldn’t be a good worker and I wouldn’t be able to fulfil my duties. I am sure I can work like anyone else. The best examples of good practice come right from the top as I now work in the Registry Office in Rzeszów Municipality.” ■

Marcin Skwirut, pracownik Urzędu Stanu Cywilnego Miasta Rzeszowa:

Pracodawcy do tej pory nie brali pod uwagę takich osób jak ja, ponieważ uważają, że będę gorszym pracownikiem, nie podolam obowiązkom

Marcin Skwirut, Rzeszów Municipality Registry Office employee:

Until now, employers never took people like me into account as they thought I wouldn't be a good worker and I wouldn't be able to fulfil my duties

Patryk Koneczny, pracownik Hurt Papier w Rzeszowie:

Dzięki projektowi otrzymałem propozycję pracy na stanowisku operatora maszyn do druku cyfrowego. Jestem bardzo zadowolony

Patryk Koneczny, The printers employee in Rzeszów:

Thanks to the project I got a job as a digital printing machine operator. I'm really satisfied

STOP BEZROBOCIU / STOP UNEMPLOYMENT
wyróżnienie specjalne / a special award

Szczecin

Projekt / Project
Po pierwsze praca – Integracyjne Centra Pracy dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym z województwa zachodniopomorskiego
First of all work – Integrational Employment Centres for those at risk of being excluded from society in the Zachodniopomorskie region

Projektodawca / Beneficiary
A4e Ltd
A4e Ltd

Program / Programme
PO KL, poddziałanie 7.2.1
HC OP, measure 7.2.1

Dofinansowanie EFS / ESF Funding
2,1 mln zł
PLN 2.1 mln

Adres strony / Website
www.popierwszpraca.pl

Ewa Długosz, koordynatorka projektu:

Posyłałiśmy naszych klientów na kursy mające podnieść ich kwalifikacje zawodowe oraz warsztaty, podczas których pracowali nad własną samoocena i wizerunkiem

Ewa Długosz, project coordinator:

We sent our clients on courses to increase their vocational qualifications and on workshops to improve self-esteem and personal image

Chcieć znaczy móc

Na ścianie Integracyjnego Centrum Pracy A4e Polska w Szczecinie wisi kartka ze słowami Aleksandra Kumora: „Żyj według życiorysu, który chciałbyś sobie napisać”. Ludzie, którzy trafiają do tej placówki, latami pozostawali bezrobotni. Dzięki pomocy pracowników Centrum powracają na rynek pracy.

Z inicjatywą projektu „Po pierwsze praca – Integracyjne Centra Pracy dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym z województwa zachodniopomorskiego” wyszła brytyjska firma A4e, która od trzech lat prowadzi działalność także w Polsce.

Roczny projekt realizowany był w partnerstwie z powiatowymi urzędami pracy (PUP) w Szczecinie, Stargardzie Szczecińskim i Policach. Przedsięwzięcie miało na celu stworzenie w Szczecinie i Stargardzie Szczecińskim specjalistycznych placówek pomagających wrócić osobom bezrobotnym na rynek pracy. W Policach utworzono punkt informacyjny, skąd kierowano zainteresowanych znalezieniem zatrudnienia do Centrum Pracy A4e w Szczecinie.

Projekt zakładał pomoc 300 osobom bezrobotnym, w tym 180 osobom długotrwale bezrobotnym, ze szczególnym uwzględnieniem osób po 50. roku życia, a także niepełnosprawnym. Liczba beneficjentów wzrosła do 378 osób w wieku od 19 do 63 lat. Warunkiem uczestnictwa w projekcie było figurowanie jako osoba bezrobotna w rejestrach PUP w Szczecinie, Stargardzie Szczecińskim lub Policach.

W trakcie warsztatów w Integracyjnych Centrach Pracy A4e każdy beneficjent mógł podnieść kwalifikacje. Prowadzone były m.in. warsztaty z obsługi komputera, pisania listu motywacyjnego, konstruowania CV, a także szkolenia z doskonalenia umiejętności interpersonalnych – asertywności czy komunikacji. Beneficjenci uczestniczyli też w kursach zewnętrznych, nadających certyfikaty zawodowe.

Where there's a will, there's a way

On the wall of the A4e Poland Integrational Employment Centre in Szczecin there is a notice with the words of Aleksander Kumor “Live your life according to the biography you would like to write yourself.” The people who arrive at the centre have been unemployed for years. Thanks to the Centre they return to the job market.

The idea for the “First of all work – Integrational Employment Centres for those at risk of being excluded from society in the Zachodniopomorskie region” came from A4e, a British company which has been active in Poland for three years.

The year-long project was realised in partnership with the District Labour Offices (PUP) in Szczecin, Stargard Szczeciński and Police. The aim of the enterprise was to create specialist centres in Szczecin and Stargard Szczeciński which would help the unemployed return to work. In Police an information centre was opened and referred those interested in finding work to the A4e Centre in Szczecin.

The project aimed to help 300 job seekers, of which 180 were long-term unemployed, particularly focusing on the over-fifties and the disabled. The number of individuals who actually benefited from the project reached 378, ranging from 19 – 63 years of age. A condition of participation in the project was registration in the District Labour Offices in Szczecin, Stargard Szczeciński or Police.

Each participant could improve their qualifications works through workshops in the A4e centres. There were also IT courses available, sessions on how to write a CV and covering letter and so on. Likewise on offer was a whole range of training courses to improve interpersonal skills – on assertiveness or communication. Participants also took part in external courses which resulted in additional certified vocational qualifications.

 Każdy klient był pod opieką osobistego doradcy. Wraz z nim ustalał swój IPD, czyli Indywidualny Plan Działania, oraz zastanawiał się, jakie bariery stoją na jego drodze do znalezienia zatrudnienia.

– Nierzadko wyciągaliśmy beneficjentów z depresji, w którą popadli, sfrustrowani swoją sytuacją wieloletniego pozostawania bez pracy. Pośleliśmy naszych klientów na kursy mające podnieść ich kwalifikacje zawodowe oraz warsztaty, podczas których pracowali nad własną samooceną i wizerunkiem. W tym czasie zapewnialiśmy klientom rodzicom opiekę nad ich dziećmi, aby mogli się skoncentrować na pracy nad sobą. Z czasem ludzie się przed nami otwierali, nabierali pewności siebie, aż w końcu uwierzyli, że mogą zmienić swoje życie i dostać wymarzoną pracę – mówi Ewa Długosz, koordynatorka projektu.

Dzięki przedsięwzięciu 178 osób znalazło trwałe zatrudnienie lub odbyło długoterminowe staże. Przez pierwszych 13 tygodni pracy w nowym miejscu każdy beneficjent mógł korzystać ze wsparcia osobistego doradcy. Wielu z nich, mimo zawodowej stabilizacji, wciąż przychodzi do A4e. A4e traktuje ludzi z uwagą i szacunkiem – mówi Izabella Bielska, która znalazła pracę dzięki projektowi. – Tutaj każdy może liczyć na indywidualne podejście i mieć pewność, że przy odrobinie silnej woli znajdzie zatrudnienie. Od siedmiu lat szukam pracy. Podczas szkoleń dowiedziałam się, że źle pisałam CV. Krótco po tym, jak wyeliminowałam błędy, dostałam pracę – obecnie jestem zatrudniona na stacji benzynowej. Mało tego – ostatnio napisałam CV znajomej. I co? Dostała pracę!

– Choć z wykształcenia jestem ekonomistką, moim marzeniem było prowadzenie kwaciarni. Przez ostatnie 17 lat nie pracowałam i właściwie nie liczyłam na to, że jeszcze kiedyś uda mi się rozpocząć własną działalność gospodarczą – wspomina Barbara Zatorska. – W końcu spełniłam swoje marzenia. Ukończyłam profesjonalny kurs florystyczny i w Szczecinie prowadzę własną kwaciarnię. ■

 Each client was looked after by a personal advisor and together they worked out an Individual Action Plan (IAP) and considered the barriers blocking the way to finding employment.

“Quite often we first had to deal with a client’s depression, their frustration with being long-term unemployed. We sent them on courses to increase their vocational qualifications and on workshops to improve self-esteem and personal image. During this period we were able to help clients who had children with child care so that they could concentrate on themselves. With time, our clients would open up, gain in self-confidence until finally they were able to believe that it was possible to change their life and get the job they had always dreamt of”, says Ewa Długosz, project coordinator.

Thanks to the project 178 people found permanent employment, or had long-term traineeship. During the first 13 weeks of a new job each participant could continue to rely on the support of their personal advisor. Some still come into the A4e centres, despite having found a permanent position.

“A4e treats people with care and respect”, says Izabella Bielska, who found work thanks to the project. “Here everyone can count on a personal approach and be certain that with a little bit of effort they can find a job. I’d been looking for a job for seven years. During the training courses I found out that I had not been writing my CV properly. Shortly after correcting my mistakes I got a job – I’m currently working at a petrol station. Recently, I also wrote a CV for a friend and guess what? She got the job!”

“Though I am a qualified economist, my dream was to run a florists. I hadn’t worked for 17 years and to be honest, I never thought that I would ever be able to start my own business”, admits Barbara Zatorska. “My dream came true in the end. I completed a course for professional florists and I have my own flower shop in Szczecin.” ■

Izabella Bielska, pracuje na stacji benzynowej:

Tutaj każdy może liczyć na indywidualne podejście i być pewnym, że przy odrobinie silnej woli znajdzie zatrudnienie

Izabella Bielska, works at a petrol station:

Here everyone can count on a personal approach and be certain that with a little bit of effort they can find a job

Barbara Zatorska, założyła działalność gospodarczą:

W końcu spełniłam swoje marzenia. Ukończyłam profesjonalny kurs florystyczny i od października prowadzę w Szczecinie własną kwiaciarnię

Barbara Zatorska, became self-employed:

My dream came true in the end. I completed a course for professional florists and I have my own flower shop in Szczecin

STOP BEZROBOCIU / STOP UNEMPLOYMENT

Zakopane

Projekt / Project
Aktywni i zintegrowani – bardziej samodzielni

Active and integrated – more independent

Projektodawca / Beneficiary
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem, przy udziale partnera – Ośrodka Pomocy Społecznej w Bukowinie Tatrzańskiej
Municipal Social Assistance Centre in Zakopane and its partner - the Social Assistance Centre in Bukowina Tatrzańska

Program / Programme
PO KL, poddziałanie 7.1.1
HC OP, measure 7.1.1

Dofinansowanie EFS / ESF Funding
187,6 tys. zł
PLN 187 600

 Janina Spisak, dyrektorka zakopiańskiego MOPS:

Założyliśmy, że obejmiemy wsparciem całe rodziny, rodziców i dzieci

Janina Spisak, director of the Zakopane Social Assistance Centre:

We planned to include in the care plan whole families - parents and children

Uwierzyć w siebie

Aby pomóc dotkniętym bezrobociem i korzystającym z pomocy społecznej, opieką należy otoczyć także członków ich rodzin. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem pozwolił 25 bezrobotnym uwierzyć we własne możliwości.

Projekt „Aktywni i zintegrowani – bardziej samodzielni” to podsumowanie doświadczeń codziennej pracy zaangażowanych w realizację projektu pracowników z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zakopanem oraz partnera - Ośrodka Pomocy Społecznej w Bukowinie Tatrzańskiej. Kontraktami socjalnymi objęto 25 osób bezrobotnych, korzystających z pomocy społecznej, głównie kobiety i ich rodziny. Większość beneficjentów uczestniczyła w szkoleniach zawodowych. Kursanci zdobywali nowe lub podnosili dotychczasowe kwalifikacje po to, by zdobyć pracę i jak najszybciej się usamodzielnic. Mieli szansę zdobyć wiedzę z auto-prezentacji i mediacji dotyczącej warunków zatrudnienia. Brali też udział w warsztatach aktywnego poszukiwania pracy, korzystali z doradztwa zawodowego, a także poradnictwa i wsparcia indywidualnego.

– Założyliśmy, że obejmiemy kompleksowym wsparciem całe rodziny, rodziców i dzieci – wspomina Janina Spisak, dyrektorka zakopiańskiego MOPS. – W rodzinach dotkniętych bezrobociem i korzystających z pomocy społecznej często dochodzi do nawarstwiania się problemów finansowych, bytowych i wychowawczych, które dotyczą wszystkich członków rodzin. Udział w projekcie miał im pomóc zmobilizować się do działania i odnaleźć motywację do pracy. Chcieliśmy, by bezrobotni stali się samodzielni i zadbali o poprawę sytuacji bytowej swoich rodzin. Postanowiliśmy towarzyszyć beneficjentom nie tylko podczas zajęć, ale też na co dzień, stąd zaangażowanie w projekcie asystentów rodzin. ■■■■

Believe in yourself

In order to help families affected by unemployment and receiving social aid, all family members need to be looked after. The Municipal Social Assistance Centre in Zakopane helped 25 unemployed individuals to believe in their own abilities.

The “Active and integrated – more independent” project is a summary of the experiences of everyday work by those engaged in the realisation of the project from the Municipal Social Assistance Centre in Zakopane and its partner - the Social Assistance Centre in Bukowina Tatrzańska. 25 unemployed individuals were covered by a social-care contract, mainly women receiving social aid and their families. The majority of the participants took part in training courses. They were able to improve their qualifications or gain new ones in order to get a job and become independent as quickly as possible. They had the chance to learn about self-representation and mediation on conditions of employment. They also took part in workshops on seeking work actively and used vocational advice and individual support.

“We planned to include in the care plan whole families - parents and children”, says Janina Spisak, director of the Social Assistance Centre in Zakopane. “Families affected by unemployment and receiving social aid often have to deal with mounting financial, welfare and parenting problems, which affect the whole family. Participation in the project was to help them get started and find the motivation to work. We want those without a job to become independent and start to improve the situation of their families. We decided to be with the participants not only during the sessions, but also on an everyday basis. That’s why the project included family assistants. ■■■■

■ Część działań projektowych odbywała się w Bukowinie Tatrzańskiej. W ramach Programu Aktywności Lokalnej pomoc otrzymały rodziny dotknięte patologiami oraz te, w których problemy opiekuńczo-wychowawcze są na porządku dziennym. Beneficjenci uczestniczyli w „Szkołe dla Rodziców”, mogli też skorzystać z doradztwa zawodowego, by określić swoje mocne i słabe strony, a potem skutecznie poszukiwać pracy. Nie pozostali też bez wsparcia finansowego, otrzymali pieniądze między innymi na zakup niezbędnych sprzętów potrzebnych w każdym gospodarstwie domowym. – Udział w szkoleniach stał się istotnym, mobilizującym doświadczeniem dla beneficjentów. Osiągnęliśmy sukces, ponieważ od dnia rozpoczęcia projektu wszyscy, którzy pracowali przy nim, przestali liczyć swój czas – podkreśla Maria Czernik, kierująca bukowiańską częścią działań projektowych.

– Kiedy po 27 latach pracy człowiek zostaje bez pracy, traci grunt pod nogami – mówi o sobie Elżbieta Poremba. – Zaczęłam więc uczęszczać na spotkania grupy wsparcia. Na początku traktowałam je z dużym dystansem, ale już po pierwszych zajęciach przekonałam się, że mogę tylko zyskać. Okazało się, że inni ludzie mają problemy podobne do moich. Wspólnie możemy rozmawiać, dzielić się uwagami, wzajemnie się wspierać. Dziś nie jestem bezradna i potrafię walczyć o siebie.

Ewa Adamik, żeby utrzymać siebie oraz czterech synów, pracowała jednocześnie w trzech pensjonatach, nieraz po 16 godzin na dobę. – Zostałam nagle bez pracy – wspomina. – Myślałam o zatrudnieniu się w kuchni, maglu, chciałam zrobić prawo jazdy, żeby zostać zawodowym kierowcą. Dzięki projektowi odbyłam kurs obsługi komputera i zdobyłam zatrudnienie w jedynej w Polsce firmie wykonującej trójwymiarowe zdjęcia w kryształach. Ogromną satysfakcją sprawia mi to, że zajmuję się czymś, co potrafi niewiele osób w kraju. ■

■ Some of the project activities took place in Bukowina Tatrzańska. Within the framework of the Local Action Programme, dysfunctional families and those where parenting problems are an everyday norm received help. Participants attended a “School for Parents” and could also speak to the vocational advisor to mark out their strong and weak points in order to be more effective in job-hunting. Nor were they left without financial help. Funds were given for the purchase of the items necessary in every household. Maria Czernik, who led the Bukowina section of the project activities says, “Participation in the courses became an important, motivating experience. We were successful because from the beginning everyone involved in the course stopped counting their time”.

“When a person loses their job after 27 years of work, they feel as if the world collapsed.”, Elżbieta Poremba describes her own situation. “I started to attend the support group meetings. At the beginning I kept a distance but after the first meeting I saw that I had nothing to lose. It turned out the other people have similar problems. We can talk, exchange ideas, give advice and support. Today I am no longer helpless and I can stand up for myself.”

Ewa Adamik, in order to support herself and her four sons worked in three guests houses at the same time, sometimes 16 hours per day. “Suddenly I was out of work”. She recalls. “I considered getting a job in a kitchen, a laundry. I wanted to pass my driving licence test so that I could become a professional driver. Thanks to the project I completed a computer course and found a position in the only company in Poland which creates 3D photographs in crystal. I get great satisfaction from the fact that I do something which not many people in the country are able to do.” ■

Ewa Adamik, uczestniczka projektu:

Dzięki projektowi odbyłam kurs obsługi komputera i zdobyłam zatrudnienie w jedynej w Polsce firmie wykonującej trójwymiarowe zdjęcia w kryształach

Ewa Adamik, project participant:

Thanks to the project I completed a computer course and found a position in the only company in Poland which creates 3D photographs in crystal

Elżbieta Poremba, brała udział w spotkaniach grupy wsparcia:

Dziś nie jestem bezradna i potrafię walczyć o siebie

Elżbieta Poremba, took part in support group meetings:

Today I am no longer helpless and I can stand up for myself

Malbork

Projekt / Project
Alternatywa czy konieczność?
Model reorientacji zawodowej osób bezrobotnych

An alternative or a necessity?
A vocational reorientation model for the unemployed

Projektodawca / Beneficiary
Powiatowy Urząd Pracy w Malborku
District Labour Office in Malbork

Program / Programme
ZPORR, działanie 2.4
IROP, measure 2.4

Dofinansowanie EFS / ESF Funding
324,8 tys. zł
PLN 324 800

Adres strony / Website
www.pup.malbork.pl

Joanna Reszka, dyrektor PUP w Malborku:

Start mieliśmy trudny, ale potem zaczęły się zgłaszać kolejne osoby z pytaniem, czy podobne szkolenia będą organizowane

Joanna Reszka, director of the District Labour Office in Malbork:

The start was quite difficult but then there were inquiries whether another course would be organised

Być o krok naprzód

Ludzie przewidujący, gotowi na zmiany, kreatywni. Obserwują, co się wokół nich dzieje i zdobywają fundusze unijne. Jesteśmy pod tym względem liderem wśród powiatów – mówi Joanna Reszka, dyrektor Powiatowego Urzędu Pracy w Malborku.

W roku 2006 w powiecie malborskim zaplanowano działania restrukturyzacyjne, wiążące się bezpośrednio ze zwolnieniami pracowników w sektorze administracji publicznej, obrony narodowej, edukacji, ochrony zdrowia, opieki społecznej oraz w przemyśle cukrowniczym. Dla ludzi zagrożonych utratą pracy lub bezrobotnych Powiatowy Urząd Pracy w Malborku stworzył projekt, który miał ich przekonać, że warto inwestować w swoje kwalifikacje zawodowe lub nauczyć się nowego zawodu. W ciągu 14 miesięcy przeprowadzono szkolenia, m.in. z zarządzania zasobami ludzkimi na rynku europejskim, doradztwa personalnego, trenerskie oraz efektywnego public relations w sektorze administracji publicznej. Zmotywowaniu beneficjentów służyło wsparcie psychologiczne przeprowadzone pod hasłem: „Jak osiągnąć więcej – psychologia sukcesu”. – Projekty przygotowujemy w ramach obowiązków służbowych, chociaż te działania nie należą do statutowych. Projekt „Alternatywa czy konieczność? Model reorientacji zawodowej osób bezrobotnych” realizowany był od 1 grudnia 2006 r. do 31 marca 2008 r. – opowiada Joanna Reszka, dyrektor PUP w Malborku.

– Nie od razu spotkaliśmy się z pozytywną reakcją ze strony beneficjentów – wspomina Joanna Reszka. Ludzie bardzo ostrożnie i z dystansem podchodzili do naszego pomysłu, więc mieliśmy trudności związane z rekrutacją. Szkolenia miały charakter wyjazdowy i trzeba było poświęcić swój prywatny czas, aby zdobyć nowe kwalifikacje. ■■■■

To be a step ahead

“People who are far-seeing, ready for changes and creative observe what is happening around them and get EU funds. In this field we are the number one district”, says Joanna Reszka, director of the District Labour Office in Malbork.

In 2006, restructuring was planned in the Malbork district which was directly connected with job cuts in the public administration sector, in national defence, education, public health, social care and the sugar industry. For those at risk of losing their jobs and the unemployed, the District Labour Office in Malbork created a project which was aimed at convincing these people that it is worth investing in their professional qualifications or learning a new trade. Over the course of 14 months training courses were run in, amongst others, personnel management in the European market, consultancy, training and effective public relations in the public administration sector. Participants received psychological support from the “How to achieve more - the psychology of success” programme.

“We prepare projects as a part of our general duties at work, even though this is not part of our job description. The “An alternative or a necessity? A model for vocational reorientation for the unemployed” project ran from 1st December 2006 to the 31st March 2008”, explains Joanna Reszka, director of the District Labour Office in Malbork.

“The first reactions of participants weren't positive”, recalls Joanna Reszka. “People were very careful and reserved to our idea, so we had problems connected with recruitment. The training courses were held externally so participants had to devote their own private time in order to gain new qualifications. ■■■■

■ Szybko beneficjenci przekonali się o plusach takiego sposobu prowadzenia szkoleń. Wyjazdy spełniły funkcję integracyjną – uczestnicy mogli się lepiej poznać i porozmawiać. Start mieliśmy trudny, ale potem zaczęły się zgłaszać kolejne osoby z pytaniem, czy podobne szkolenia będą organizowane – dodaje Joanna Reszka.

Uczestnicy szkoleń bardzo dobrze wspominają tamten okres. – Byłem przez 15 lat pracownikiem cukrowni w Malborku – mówi Artur Słomiński. – Gdy zostałem zwolniony z pracy, zgłosiłem się do urzędu pracy jako bezrobotny. Zaproponowano mi udział w projekcie, chętnie więc skorzystałem z takiej możliwości. Chciałem się kształcić, postawiłem na swój rozwój. Wiedza, którą zdobyłem na kursie z zakresu zarządzania zasobami ludzkimi, przydała mi się później w założeniu własnej firmy. Kurs pomógł mi uwierzyć w siebie.

Z kolei Joanna Kos, pracownik urzędu skarbowego, skorzystała z możliwości poszerzenia swoich kwalifikacji zawodowych. – Brałam udział w szkoleniu z zakresu public relations, ponieważ moja praca polega na kontakcie z klientem. Osoba prowadząca była świetnie przygotowana, kompetentna i rzeczowa. Teraz mój kontakt z ludźmi jest śmielszy, swobodniejszy i mniej stresujący. Nie boję się występować publicznie – dodaje.

W ramach projektu przeprowadzono również kampanię outplacementową, skierowaną do pracodawców. Urząd Pracy w Malborku zorganizował cztery warsztaty, na których lokalni pracodawcy mogli się dowiedzieć, jak ważne jest zapewnienie odpowiedniej opieki zwalnianym pracownikom. ■

■ However, they quickly discovered the advantages of such courses. The away courses integrated the participants quickly – they got to know each other and were able to talk things through. The start was quite difficult but then there were inquiries whether another course would be organised”, she adds.

Those who took part in the training course have good memories of that period. “I worked in the sugar industry in Malbork for 15 years”, says Artur Słomiński. “When I was made redundant I registered as the unemployed in the District Labour Office. They suggested I take part in the project so I made the most of the opportunity. I wanted to get more qualifications and develop myself. The knowledge I gained at the course on human resource management was useful later on when I set up my own company. The course really let me build up my self-confidence.”

Joanna Kos, a tax office employee also took advantage of the opportunity to widen her professional qualifications. “I took part in the public relations training programme as I need to have direct contact with clients at work. The course leader was well prepared, competent and to the point. I feel a lot more confident, comfortable and less stressed when dealing with people now. I’m no longer afraid of giving presentations in public.”

An ‘outplacement’ campaign aimed at employers was also a part of the project. The District Labour Office in Malbork organised four workshops where local employers found out how important it is to guarantee suitable conditions for dismissed workers. ■

 Joanna Kos, pracownik urzędu skarbowego:

Teraz mój kontakt z ludźmi jest śmielszy,
swobodniejszy i mniej stresujący

Joanna Kos, Tax Office employee:

I feel a lot more confident, comfortable and less
stressed when dealing with people now

 Artur Słomiński, uczestnik szkolenia:

Wiedza, którą zdobyłem na kursie z zakresu
zarządzania zasobami ludzkimi, przydała mi się później
w założeniu własnej firmy

Artur Słomiński, participated in a training course:

The knowledge I gained at the course on human
resource management was useful later on when I set up
my own company

RYNEK PRACY / THE JOB MARKET

wyróżnienie specjalne / a special award

Projekt / Project
Jaskółka – zwiastun zmian – usługi na rynku pracy

The Swallow – a harbinger of change – services in the job market

Projektodawca / Beneficiary
Powiatowy Urząd Pracy w Nysie
District Labour Office in Nysa

Program / Programme
SPO RZL, działanie 1.1
SOP HRD measure 1.1

Dofinansowanie EFS / ESF Funding
806 tys. zł
PLN 806 000

Adres strony / Website
www.pup.nysa.pl

Dorota Bedrunka, koordynator projektu:

Do ludzi z gmin rozlokowanych na terenie powiatu nyskiego nie docierały aktualne informacje o usługach rynku pracy

Dorota Bedrunka, project coordinator:

People in the municipalities throughout the district did not receive up-to-date information on job market services

Dziewięć jaskółek uczyniło wiosnę

Rozpiętość i zróżnicowanie terytorialne, kiepski dostęp do informacji o usługach rynku pracy, do tego słaba komunikacja – to tylko część problemów, jakie trzeba było pokonać w walce z ponadtrzydziestoprocentowym bezrobociem w gminach powiatu nyskiego.

Instrumentem do tej walki miał być program „Jaskółka – zwiastun zmian – usługi na rynku pracy”. Zanim program się rozpoczął, zdiagnozowano potrzeby i oczekiwania osób bezrobotnych. – Problem był bardzo złożony. Do ludzi z gmin rozlokowanych na terenie powiatu nyskiego nie docierały aktualne informacje o usługach rynku pracy. Wielu z nich z różnych względów nie było w stanie regularnie podróżować do urzędu w Nysie. Powstała bariera, którą chcieliśmy zlikwidować – opowiada Dorota Bedrunka, specjalista do spraw programów w Powiatowym Urzędzie Pracy w Nysie, koordynator projektu. Zlikwidować tę barierę miała sieć punktów konsultacyjnych, tytułowych „Jaskółek”, ulokowanych we wszystkich dziewięciu gminach powiatu: Glucholazach, Paczkowie, Otmuchowie, Kamienniku, Nysie, Korfantowie, Skoroszcach, Łambinowicach oraz Pakosławicach. PUP nieodpłatnie lub na preferencyjnych warunkach czynszowych otrzymał lokale w każdej z dziewięciu miejscowości. Po zakupie wyposażenia urząd ogłosił nabór na 18 konsultantów. Tak, by każdy punkt obsługiwały dwie osoby – jedna na miejscu, a druga w terenie jako tak zwany konsultant mobilny.

– Wybranych specjalistów przeszkoliliśmy z zakresu umiejętności interpersonalnych oraz przepisów dotyczących rynku pracy. Po okresie półtora miesiąca byli gotowi do działania – mówi Dorota Bedrunka. Zakres zadań konsultantów był związany ze specyfiką danej gminy. Wymagał nie tylko wiedzy, ale i elastyczności.

Nine swallows made a summer

The range and diversity of the region, a bad access to information on job market services plus a poor transport system – just a few of the problems which needed to be overcome in the fight against the over 30% unemployment rate in the district of Nysa.

“The Swallow – a harbinger of change – services in the job market” project was our weapon in this battle. Before it began, the needs and expectations of the unemployed were assessed. “The problem was very complex. People in the municipalities throughout the district did not receive up-to-date information on job market services. Many of them, for various reasons, were unable to travel regularly to the office in Nysa. A barrier arose, which we wanted to break down”, explains Dorota Bedrunka, a specialist on programmes in the District Labour Office in Nysa and project coordinator. “A network of consultation points was set up to break down this barrier. Called “Swallows”, the points were located in all nine municipalities: Glucholazy, Paczkowo, Otmuchów, Kamiennik, Nysa Korfantów, Skoroszyce, Łambinowice and Pakosławice. The Labour Office was able to rent the sites for free or for a low charge in each municipality. After investing in the necessary equipment, the Office invited applications for 18 consultants. There were to be two for each information point - one on site and the other - a mobile consultant.

“We trained the selected specialists in interpersonal skills and employment regulations. After 6 weeks of training they were ready for action”, says Dorota Bedrunka. “The scope of activities for the consultants was connected with the specifics of a given municipality. Both knowledge and flexibility were needed.

■ Oprócz informowania klientów o szansach na znalezienie zatrudnienia, czasem trzeba było pomóc im w wypełnieniu wniosków i ankiet, w napisaniu CV lub listu motywacyjnego.

– Najważniejsze, że ludzie nie traktowali nas jak urzędników, przy których często czuli się skrępowani. Dzięki dobremu kontaktowi szybko zdobyliśmy ich zaufanie. Dotarliśmy do pracodawców gotowych zatrudnić nowych pracowników – dodaje Artur Canecki, który był zatrudniony w Otmuchowie jako konsultant mobilny. Wcześniej pracował w sklepie elektronicznym. Już po pierwszych doświadczeniach w nowym zawodzie poczuł, że znalazł swoje powołanie. Dziś jest pośrednikiem pracy w nyskim PUP.

„Jaskółka” była wyjątkowym programem, ponieważ pomagając jednym w znalezieniu posady, mobilizowała ich do pomocy drugim. Dla Agnieszki Wajdzik, która została konsultantką w punkcie w Głuchołazach, to właśnie możliwość wspierania ludzi była najważniejsza w tym przedsięwzięciu. – Czasem musieliśmy się zamieniać w psychologa, bo byli i tacy klienci, którzy przychodzili głównie po to, żeby opowiedzieć o swoich problemach, i potrzebowali motywacji do działania. Ludzie doceniali naszą otwartość i wyczuwali, że chcemy im pomóc. Dzięki temu z pewnością udawało nam się więcej – podkreśla. – Każda osoba, która przy naszym wsparciu znajdowała pracę, motywowała mnie. Pamiętam panią Zosię, kobietę po pięćdziesiątce, która pozostawała bez zatrudnienia dziesięć lat. Dziś jest główną księgową w jednej z firm w Głuchołazach – wspomina Agnieszka Wajdzik. Z konsultacji w czasie projektu skorzystało ponad 10 tysięcy bezrobotnych. 2650 z nich podjęło pracę, rozpoczęło staż, szkolenie lub otworzyło własną firmę. ■

■ Apart from informing clients about their chances of success in finding employment, it was also sometimes necessary to help them fill in a form or questionnaire, write a CV or an application letter.”

“It was important that people didn’t treat us as officials, with whom they often felt embarrassed. Thanks to good communication skills we were able to gain their trust quickly. We made contact with employers who were ready to employ new personnel”, adds Artur Canecki, who was employed in Otmuchów as a mobile consultant. Before that he worked in an electronic shop. After the first experience in his new career Artur felt that he had found his calling. Today he is an employment agent in the Labour Office in Nysa.

“The Swallow” was a very special project as through helping people to find work it motivated them to help others. For Agnieszka Wajdzik, the consultant in Głuchołazy, it was the chance to help others that was the most important factor of the enterprise. “Sometimes we had to be psychologists as there were some clients who would come mainly to talk about their problems and who needed motivation to work. We were valued for our openness and people felt that we did want to help them. Thanks to this, for sure we were able to achieve more”, she emphasises. “Each individual, who found work with our support, was great motivation for me. I remember Zosia, a woman in her fifties, who had been unemployed for 10 years. Today she is chief accountant in a company in Głuchołazy.” Recalls Agnieszka. During the project over 10,000 of the unemployed used the consultations. 2650 of them found work, began a traineeship, training or opened their own companies. ■

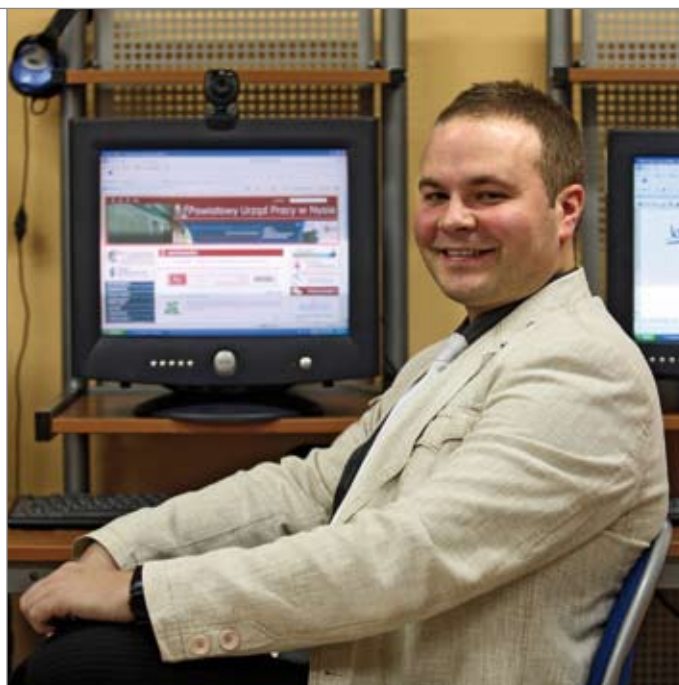

Artur Canecki, konsultant mobilny:

Ludzie nie traktowali nas jak urzędników,
przy których często czuli się skrępowani

Artur Canecki, mobile consultant:

People didn't treat us as officials, with whom
they often felt embarrassed

Agnieszka Wajdzik, konsultantka:

Ludzie doceniali naszą otwartość i wyczuwali,
że chcemy im pomóc

Agnieszka Wajdzik, consultant:

We were valued for our openness and people felt
that we did want to help them

Nysa

Projekt / Project
Nyski Projekt Inwestycyjny
Nysa Investment Project

Projektodawca / Beneficiary
Powiatowy Urząd Pracy w Nysie
District Labour Office in Nysa

Program / Programme
ZPORR, działanie 2.5
IROP, measure 2.5

Dofinansowanie EFS / ESF Funding
938 tys. zł
PLN 938 000

Adres strony / Website
www.pup.nysa.pl

Piotr Bobak, koordynator projektu:

*W biznesie wszystko zaczyna się od dobrego pomysłu.
A wielu ludziom tych pomysłów nie brakuje, trzeba tylko
pomóc im w ich realizacji*

Piotr Bobak, project coordinator:

*In business everything starts with a good idea. And there
are many people out there with great ideas, we just need
to help them become real*

Wszystko zaczyna się od pomysłu

Drobna i średnia przedsiębiorczość to podstawa dobrze funkcjonującej gospodarki. W myśl tej zasady Powiatowy Urząd Pracy w Nysie stworzył nowe możliwości przed kreatywnymi ludźmi, gotowymi do pracy na własny rachunek.

Dzięki dotacjom unijnym PUP w Nysie pomógł już ponad 600 osobom w rozpoczęciu własnej działalności gospodarczej. Program poszerzył to grono o kolejnych 35 osób. Dzięki takim inicjatywom bezrobocie w tym mieście w ciągu kilku lat zmniejszyło się z 33 do 14 procent. – Byliśmy pierwszym urzędem pracy na terenie województwa opolskiego, który podjął się wdrożenia tego projektu. Patrząc na jego efekty, bez wątpienia można powiedzieć, że był on wart każdej złotówki – mówi Piotr Bobak z nyskiego urzędu pracy, koordynator przedsięwzięcia.

Warunków przystąpienia do projektu było kilka. Po pierwsze, trzeba było mieć pomysł. Po drugie, wkład własny wynoszący 25 procent planowanej inwestycji. Po trzecie, status niezarejestrowanego w urzędzie pracy jako bezrobotny. Chętnych do sprostania wyzwaniom związanym z założeniem własnej firmy było ponad 60 osób z powiatów nyskiego i prudnickiego. Co ciekawe, ten drugi został włączony do programu wskutek dużego zainteresowania przedsięwzięciem wśród jego mieszkańców. Pierwszym etapem selekcji była rozmowa z każdym z kandydatów. Do fazy zasadniczej projektu dostała się sześćdziesiątka chętnych. Cała grupa wzięła udział w szkoleniu, na którym otrzymała kompendium wiedzy dla przyszłego przedsiębiorcy. Uczestnicy dowiadywali się, jak napisać dobry biznesplan, jak promować własną firmę, jak nią zarządzać i rozliczać. Po czterech tygodniach nauki uczestnicy szkolenia pisali plan biznesowy dla swojego przedsięwzięcia.

It all starts with an idea

Small and medium-sized businesses are the basis of a well-functioning economy. According to this principal the District Labour Office in Nysa opened up new opportunities for creative people, willing to become self-employed.

Thanks to EU funding, the Labour Office in Nysa has already helped more than 600 people start up their own businesses. The project in question increased this number by another 35. Thanks to such initiatives unemployment in this city has fallen from 33 to 14% within the space of a few years. “We were the first Labour Office in the Opolskie Region to introduce this project. Looking at the results, without a doubt it was worth every penny”, says Piotr Bobak from the Labour Office in Nysa, project coordinator.

There were a few conditions of participation. First of all, it was necessary to have an idea. Secondly, possible participants had to have 25% towards the costs of the planned investment. Thirdly, not be registered in the Labour Office as unemployed. There were over 60 people from the Nysa and Prudnicki districts willing to fulfill these requirements. The Prudnicki district was included in the project after its residents showed great interest in the enterprise. The first stage of the selection process was an interview with each candidate and 60 got through to the main stage. The whole group took part in a training course where they received a compendium with information for future entrepreneurs. Participants found out how to write a good business plan, how to promote their own company, manage it and keep accounts. After four weeks of training the participants wrote a business plan for their activity.

35 najlepszych i najlepiej udokumentowanych pomysłów zostało nagrodzonych dotacją w wysokości 20 tys. zł. Wśród nich były m.in. studio fotograficzne, studio nagraniowe, biuro nieruchomości, firma PR-owska, a nawet szkoła nauki jazdy.

Karolina Wolańska założyła w Nysie pracownię ortodontyczną. – Gdy dowiedzieliśmy się, że w Nysie, rodzinnym mieście mojego męża, otwiera się szansa na rozpoczęcie własnego interesu, długo się nie zastanawiałam. Bez dotacji nie miałabym dziś szans na otwarcie prywatnego gabinetu. Czasem trudno mi uwierzyć, że wszystko potoczyło się tak dobrze – przyznaje.

Dotację znakomicie spożytkował również Bogusław Prasak, który w Niwnicy, miejscowości w powiecie nyskim, założył firmę budowlaną Budmax. Bogusław Prasak z zawodu jest murarzem. Kilka lat wcześniej wyjechał w poszukiwaniu pracy za granicę. Wrócił z myślą o pracy na własny rachunek. Dziś jego firma słynie między innymi z remontów elewacji zabytkowych kamienic w Nysie. – Dzięki dotacji kupiłem profesjonalne rusztowanie, niezbędne w pracach, które wykonywałem. Pieniądzy wystarczyło też na narzędzia. Firma sukcesywnie się rozwija. Zatrudniam dziś dwóch pracowników, rozszerzyłem działalność o handel farbami – opowiada, przyznając, że program inwestycyjny pomógł spełnić jego marzenia.

– Potwierdziło się, że w biznesie wszystko zaczyna się od dobrego pomysłu. A wielu ludziom tych pomysłów nie brakuje, trzeba tylko pomóc im w ich realizacji – podkreśla Piotr Bobak. ■

35 of the best and most well-documented plans were chosen and received a grant of PLN 20 000. The selected businesses included a photography studio, a recording studio, an estate agents, a PR company and even a driving school.

Karolina Wolańska set up an orthodontic practice in Nysa. “When we found out that in my husband’s home town of Nysa there was the chance to start up our own business it didn’t take me long to make a decision. Without a grant there would be no way that I could open a private practice today. Sometimes I find it hard to believe that everything went so smoothly”, she admits.

The grant was also put to good use by Bogusław Prasak who, in Niwnica in the Nysa district, set up the construction company. Bogusław is a bricklayer by trade. A few years earlier he travelled abroad in search of work. He returned with the idea of starting his own business. Today his company is famous for the renovation of historical building elevations in Nysa. “With the grant I was able to buy professional scaffolding, an absolute necessity in my line of work. There was also enough money for some tools. The business is growing steadily. Today I employ two workers and I’ve also broadened the business to selling paints”, says Bogusław, admitting that the project helped him fulfil a dream.

“It just proves that in business everything starts with a good idea. And there are many people out there with great ideas, we just need to help them become real”, emphasises Piotr Bobak. ■

**Karolina Wolańska, założyła w Nysie
pracownię ortodontyczną:**

Bez dotacji nie miałabym dziś szans na otwarcie
prywatnego gabinetu

**Karolina Wolańska, set up an orthodontic practice
in Nysa:**

Without a grant there would be no way that I could
open a private practice today

Bogusław Prasad, założył firmę budowlaną:

Dzięki dotacji kupiłem profesjonalne rusztowanie,
niezbędne w pracach, które wykonywałem

Bogusław Prasad, set up a construction company:

With the grant I was able to buy professional scaffolding,
an absolute necessity in my line of work

Rybnik

*Projekt / Project
Strategia do sukcesu
A Strategy for Success*

*Projektodawca / Beneficiary
Powiatowy Urząd Pracy w Rybniku
District Labour Office in Rybnik*

*Program / Programme
PO KL, działanie 6.1
HC OP, measure 6.1*

*Dofinansowanie EFS / ESF Funding
5 mln zł
PLN 5 mln*

*Adres strony / Website
www.pup-rybnik.pl*

Arkadiusz Kulik, założył salon fryzjerski dla zwierząt:

W Irlandii znalazłem pracę w gabinecie piękności dla zwierząt i tak odkryłem swoje powołanie

Arkadiusz Kulik, opened a pet care salon:

The idea for his own company appeared while his stay in Ireland. He got a job in a beauty parlour for animals. This is how he found his calling

W poszukiwaniu strategów własnego sukcesu

Przed realizacją tego projektu w Rybniku i gminach powiatu rybnickiego było ponad 5 tys. bezrobotnych. „Strategia do sukcesu” znalazła pracę więcej niż co piątemu z nich.

Powiatowy Urząd Pracy w Rybniku nigdy wcześniej nie realizował inicjatywy na tak szeroką skalę. Dzięki prawie pięciomilionowemu dofinansowaniu z Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego PUP przygotował atrakcyjną ofertę dla bezrobotnych, która uwzględniała specyfikę większości przypadków osób poszukujących zatrudnienia. Jak się okazało, projekt „Strategia do sukcesu” został skrojony do potrzeb rynku. – Rozpocznaliśmy to przedsięwzięcie w dość trudnej sytuacji wzrastającego bezrobocia przy jednoczesnym spadku ofert pracy – wyjaśnia Małgorzata Tłolka, kierownik działu pośrednictwa pracy w PUP, nadzorująca realizację projektu. Różnorodność rybnickiego rynku pracy wymusiła na inicjatorach projektu maksymalne uelastycznienie go i dopasowanie do wskaźników bezrobocia. Skorzystać z niego mogły między innymi osoby bez zatrudnienia zarówno do 25. roku życia, jak i mające więcej niż 50 lat, bezrobotni niepełnosprawni, kobiety, które nie podjęły pracy po urodzeniu dziecka, oraz osoby pozostające bez zatrudnienia po wyjściu z więzienia. 68 procent osób, które zgłosiły się do programu, to kobiety.

Grupa beneficjentów liczyła 1141 osób. – W zależności od specyfiki danej sytuacji organizowaliśmy dla nich kursy przygotowania zawodowego, staże, szkolenia i dotacje niezbędne do rozpoczęcia działalności gospodarczej oraz wsparcie w zakresie pośrednictwa pracy – wyjaśnia Małgorzata Tłolka. ■■■■■

In search of strategies for personal success

Before this project, in Rybnik and the municipalities in the Rybnik district there were over 5000 unemployed. The “A Strategy for Success” project helped more than one in five of them find work.

The District Labour Office in Rybnik had never run an initiative on such a large scale before. Thanks to the funding – close to five million – received from the EU as part of the European Social Fund, the Labour Office was able to prepare an attractive aid package deal for job-seekers. As it turned out, the “A Strategy for Success” project matched the needs of the market. “We started this enterprise in quite a difficult situation of growing unemployment and a drop in job offers”, explains Małgorzata Tłolka, the manager of the employment agency at the District Labour Office, supervising the project. The diversity of the job market in Rybnik made it necessary for the project initiators to make it as flexible as possible and make it match fit the unemployment rate. People who were able to benefit from the project included: the unemployed both under 25 and over 50 years old, unemployed disabled people, women who did not return to work after having children and those who were looking for a job after coming out of prison. 68% of people who joined the programme were women.

1141 people benefited from the project. “Depending on the specifics of a particular situation we organised courses preparing people for work, traineeships, training courses and provided financial aid to start up a small business and support concerning job placement”, explains Małgorzata Tłolka. ■■■■■

 – Jesteśmy bardzo zadowoleni z efektu naszych działań. Aż 54 procent beneficjentów odniosło tytułowy sukces, zdobywając zatrudnienie. Udawało się to w najróżniejszych branżach: od handlu, przez usługi, aż po budownictwo.

Dzięki dotacjom w wysokości kilkunastu tysięcy złotych 99 osób mogło zrealizować marzenia o własnej firmie. Arkadiusz Kulik założył w Rybniku salon fryzjersko-pielęgnacyjny dla zwierząt połączony ze sklepem zoologicznym. – Zawsze chciałem pracować ze zwierzkami. Psy, koty, króliki, szynszyle... To wyjątkowo wdzięczni klienci – uśmiecha się Arek. Pomysł na własny interes przyszedł mu do głowy, gdy kilka lat temu wyjechał do Irlandii. Na Wyspach znalazł pracę w gabinecie piękności dla zwierząt i tak odkrył swoje powołanie. Po powrocie do Polski ukończył specjalistyczny kurs strzyżenia i zgłosił się do programu organizowanego przez rybnicki urząd pracy. Zdobyta dotacja pozwoliła mu wyposażyć swój salon w nowoczesny sprzęt i zakupić niezbędne kosmetyki.

Agnieszka Kozielec już od początku studiów wiedziała, jaki zawód chce wykonywać. Kiedyś pracowała w biurze rachunkowym, a od kwietnia ubiegłego roku prowadzi swoje, w samym centrum Rybnika. – Do wzięcia udziału w programie namówili mnie znajomi. Mogę być im wdzięczna, bo posłużyli mi doskonałą radą – podkreśla Agnieszka. – Dziś interes rozwija się znakomicie – właśnie zatrudniłam na stałe swojego stażystę i biorę na staż kolejną osobę. Inwestuję też w siebie – obecnie przygotowuję się do ministerialnego egzaminu na doradcę podatkowego. Robię to, co naprawdę lubię. ■

 “We are really pleased with the results of our activities. 54% of our participants actually achieved the main goal and found a job. They were successful in all sorts of areas: from trade through service to the building industry.”

Thanks to the grants worth several thousands of Polish zloty, 99 people could achieve their dream of opening their own company. Arkadiusz Kulik set up a pet care salon and a pet shop in one. “I always wanted to work with animals. Dogs, cats, rabbits, chinchillas... They are particularly grateful clients”, smiles Arek. The idea for his own company turned out while his stay in Ireland. He got a job in a beauty parlour for animals. This is how he found his calling. After coming back to Poland Arek completed a specialist care course and joined the programme organised by the Labour Office in Rybnik. The grant he received allowed him to buy modern equipment and the cosmetics necessary for his salon.

Agnieszka Kozielec from the very start knew what she wanted to do. She used to work in a book-keeping company, but since the start of April last year she has been running her own company of the same kind in Rybnik centre. “My friends talked me into taking part in the programme. I am grateful to them because they gave me good advice”, Agnieszka emphasises. “The business is growing well. I've just given the trainee permanent employment and another trainee is starting a placement soon. I'm also investing in myself. I'm currently preparing for a ministry exam to become a tax adviser. I am doing something that I really enjoy.” ■

Małgorzata Tłołka, koordynator projektu:

Aż 54 procent beneficjentów odniosło tytułowy sukces,
zdobywając zatrudnienie

Małgorzata Tłołka, project coordinator:

54% of our participants actually achieved the goal
and found a job

Agnieszka Kozielec, prowadzi biuro rachunkowe:

Do wzięcia udziału w programie namówili mnie znajomi.
Mogę być im wdzięczna, bo posłużyli mi doskonałą radą

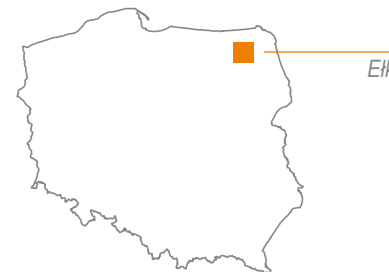
Agnieszka Kozielec, runs a book-keeping business:

My friends talked me into taking part in the programme.
I am grateful to them because they gave me good advice

WYRÓWNYWANIE SZANS EDUKACYJNYCH / EQUALIZATION OF EDUCATIONAL OPPORTUNITIES

wyróżnienie specjalne / a special award

Elk

Projekt / Project

To lubię...

This I like...

Projektodawca / Beneficiary

Powiat Elcki

Elk District

Program / Programme

SPO RZL, działanie 2.1

SOP HRD, measure 2.1

Dofinansowanie EFS / ESF Funding

4,5 mln zł

PLN 4.5 mln

Adres strony / Website

www.modn.elk.edu.pl

Katarzyna Zuwała, uczennica Zespołu Szkół nr 5 w Elku:

Z chęcią wzięłabym udział w kolejnych tego typu zajęciach

Katarzyna Raczyło, uczennica Zespołu Szkół nr 5 w Elku:

Warsztaty pozwoliły mi się rozwinąć

Katarzyna Zuwała, Karol Brzostowski School No 5 in Elk:

I would willingly take part in a similar programme in the future

Katarzyna Raczyło, Karol Brzostowski School No 5 in Elk:

The workshops gave me a chance to develop

To lubię najbardziej

Każde dziecko w szkole powinno mieć szansę uczestniczenia w zajęciach, które wykraczają poza przyjęte schematy nauczania. O takim projekcie pomyśleli pomysłodawcy projektu edukacyjnego „To lubię...”.

Programem, który trwał od 1 lutego 2007 r. do 31 marca 2008 r., objęto aż 65 szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych z powiatu elkiego. – Dzięki dobrej organizacji wszystkie szkoły w powiecie elkim chętnie przystąpiły do projektu – tłumaczy Alina Stęperska, menedżer projektu, konsultant z informatyki i technologii informacyjnej Mazurskiego Ośrodka Doskonalenia Kształcenia Nauczycieli w Elku. – Z Wydziałem Edukacji Starostwa Powiatowego w Elku stworzyliśmy zgrany zespół zarządzający projektem na poziomie powiatu. Nauczyciele tworzyli szczegółowy program rozwoju szkoły, który zakładał przeprowadzenie dodatkowych zajęć pozalekcyjnych. – Mogły to być festyny szkolne, wycieczki edukacyjne, zajęcia rozwijające uzdolnienia i zainteresowania uczniów czy lekcje wyrównawcze. Dzięki temu szkoły zakupiły oprogramowanie edukacyjne, tablice interaktywne, książki i przyrządy pomiarowe. Dla szkół wiejskich, które borykają się z finansowaniem dodatkowych przedsięwzięć, projekt był ogromną szansą – dodaje Alina Stęperska.

– W mojej szkole mieliśmy możliwość zorganizowania kursów zawodowych prowadzonych przez specjalistów z branży przetwórstwa mięsnego. Kurs był prowadzony pod kątem oczekiwania przyszłego pracodawcy. Na zakończenie uczniowie zdawali egzamin i otrzymywali certyfikat potwierdzający zdobyte umiejętności – mówi Danuta Wojtowicz, dyrektor Zespołu Szkół nr 1 im. Jędrzeja Śniadeckiego w Elku. Był to wyjątkowy projekt, który uczniom dał możliwość wszechstronnego rozwoju i doskonalenia umiejętności zawodowych – dodaje Danuta Wojtowicz.

This I like best

At school every child should have the chance to participate in activities which go beyond the normal teaching format. It was just such a task that the originators of the “This I like...” educational project came up with.

The programme which was run from 1st February 2007 till 31st March 2008, incorporated 65 primary, junior high and secondary schools from the whole of the Elk district. “Our project was well organised so all the schools in the Elk district were eager to become involved”, explains Alina Stęperska, project manager, an information technology consultant from the Mazurski Centre for Teacher Training in Elk. “Together with the Elk District Education Department we formed a great team which managed the project within the whole region. The teachers created a detailed plan for a school’s development programme based on extra-curricular activities. These could be school festivals, educational trips, activities to develop the skills and interests of pupils or catch-up classes. The schools invested in educational programmes, interactive boards, books and measuring instruments. For rural schools, which have troubles with financing extra ventures, the project was a great opportunity.”

“In my school we were able to organise vocational courses led by specialists in the meat processing business. The course was designed with the expectations of future employers in mind. Pupils took an exam at the end of the course and received a certificate proving their newly acquired skills. The certificate was important to them as it would help when looking for a job”, says Danuta Wojtowicz, Director of the Jędrzej Śniadecki School in Elk. It was a special project which gave the pupils the opportunity for universal development and mastering their professional skills.”

W ramach projektu zorganizowano wyjazd na praktyki zagraniczne do Hagen. – Mogli w nim wziąć udział wyróżniający się uczniowie szkół zawodowych. Odbyli praktyki w hotelach, zakładach elektrotechnicznych oraz mechanicznych. Warto było w nich zainwestować. Najzdolniejsza młodzież uczestniczyła w kampusach naukowych na Uniwersytecie Jagiellońskim – tłumaczy Alina Stęperska.

– Zorganizowałem warsztaty dziennikarskie i filmowe, a także kurs dziennikarski w profesjonalnej gazecie. Młodzież mogła się przekonać, jak wygląda praca dziennikarza – wspomina Maciej Karanowski, nauczyciel w Zespole Szkół nr 5 im. Karola Brzostowskiego w Elku. Uczniowie zobaczyli, jak powstaje artykuł, w jaki sposób pozyskuje się do niego informacje, jak robi się zdjęcia. W ramach projektu powstał również szkolny amatorski klub filmowy.

– Bardzo ciekawe były warsztaty dziennikarskie i filmowe – dodaje Katarzyna Zuwała, uczennica z Zespołu Szkół nr 5 im. Karola Brzostowskiego w Elku.

– Podobały mi się wycieczki, z których wyniosłam wiele cennych informacji. Z chęcią wzięłabym udział w kolejnych tego typu zajęciach.

– Uczestniczyłam w warsztatach „Artyści to my”, w których mogliśmy rozwijać swoje zainteresowania muzyczne oraz teatralne. Warsztaty pozwoliły mi się rozwinać – mówi Katarzyna Raczyło, uczennica Zespołu Szkół nr 5 im. Karola Brzostowskiego w Elku. Brałam też udział w warsztatach dziennikarskich i filmowych. ■

As a part of the project, a trip abroad for work experience to Hagen was organised. “The best pupils of vocational training schools were invited to take part in it. They had work experience placements in hotels, electrical engineering and mechanical works. The investment in them was well worthwhile. The most talented young people took part in educational camps at the Jagiellonian University.”, explains Alina Stęperska.

“I organised film and journalism workshops as well as a journalism course in a professional newspaper. The teenagers could see what a journalist’s work looks like”, recalls Maciej Karanowski, a teacher at the Karol Brzostowski School No 5 in Elk. “They saw how an article is created, how the information for it is gathered, how the photographs are taken. An amateur film club at the school was formed as a part of the project.”

“The film and journalism workshops were very interesting”, reports Katarzyna Zuwała, a pupil of the Karol Brzostowski School No 5 in Elk.

“I particularly enjoyed the trips, from which I learned a lot. I would willingly take part in a similar programme in the future.”

“I took part in, amongst others, the ‘Artists are us’ workshops in which we could develop our musical or theatrical interests. The workshops gave me a chance to develop.”, says Katarzyna Raczyło, a pupil of the Karol Brzostowski School No 5 in Elk. “I also participated in the film and journalism workshops.” ■

Alina Stęperska, menedżer projektu:

Dla szkół wiejskich, które borykają się z finansowaniem dodatkowych przedsięwzięć, projekt był ogromną szansą

Alina Stęperska, project manager:

For rural schools which have troubles with financing extra ventures, the project was a great opportunity

Danuta Wojtowicz, dyrektor Zespołu Szkół nr 1 w Elku:

Był to wyjątkowy projekt, który uczniom dał możliwość wszechstronnego rozwoju i doskonalenia umiejętności zawodowych

Danuta Wojtowicz, Director of the Jędrzej Śniadecki School in Elk:

It was a special project which gave the pupils the opportunity for universal development and mastering their skills

Maciej Karanowski, nauczyciel w Zespole Szkół nr 5 w Elku:

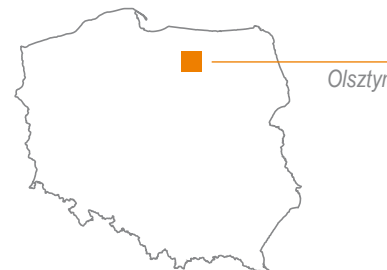
Zorganizowałem warsztaty dziennikarskie i filmowe, a także kurs dziennikarski w profesjonalnej gazecie

Maciej Karanowski, a teacher at Karol Brzostowski School No 5 in Elk:

I organised film and journalism workshops as well as a journalism course in a professional newspaper

WYRÓWNYWANIE SZANS EDUKACYJNYCH / EQUALIZATION OF EDUCATIONAL OPPORTUNITIES

Olsztyn

Projekt / Project
Drogowskaz bis
Signpost encore

Projektodawca / Beneficiary
Grupa Olsztyńska Szkoła Biznesu
Olsztyn Business School Group

Program / Programme
SPO RZL, działanie 1.5
SOP HRD, measure 1.5

Dofinansowanie EFS / ESF Funding
1,3 mln zł
PLN 1.3 mln

Adres strony / Website
www.osb.edu.pl

Aleksandra Sobieraj-Błotniak, koordynator projektu:

Uczestników warsztatów traktowano indywidualnie i dzięki temu każdy mógł poczuć się wyróżniony

Aleksandra Sobieraj-Błotniak, project coordinator:

In the workshops the participants were treated on an individual basis and thanks to this they felt valued

Drogowskaz na lepsze życie

Czasami wystarczy poświęcić młodemu człowiekowi trochę uwagi, by poczuł się dowartościowany i dokonywał słusznych wyborów. Pedagodzy i nauczyciele z województwa warmińsko-mazurskiego pomagali młodzieży odnaleźć własne pragnienia, zainteresowania i aspiracje.

W projekcie mogli uczestniczyć młodzi ludzie, którzy ukończyli 15. rok życia. Niektórzy w tym wieku tracą wiarę we własne możliwości, mają problemy z nauką i nie potrafią znaleźć miejsca w społeczeństwie. 28 pedagogów i tyle samo nauczycieli pracujących w gimnazjach objętych projektem uczestniczyło w szkoleniach, które przygotowywały ich do prowadzenia warsztatów z piętnastolatkami. Problematyka szkoleń dotyczyła kształtowania umiejętności wychowawczych, psychoedukacyjnych i komunikacyjnych. Poruszano też zagadnienia związane z doradztwem zawodowym. – Warsztaty miały pomóc młodym ludziom poznać siebie, własne możliwości, zainteresowania oraz aspiracje. Chcieliśmy przekonać ich, że warto uczyć się i rozwijać swoje talenty – tłumaczy Aleksandra Sobieraj-Blotniak, koordynator projektu.

Zajęcia dla uczniów odbywały się co dwa tygodnie i trwały cztery godziny dydaktyczne. Dotyczyły efektywnego komunikowania się, kształcenia zachowań asertywnych, poznawania siebie i budowania poczucia własnej wartości oraz planowania kariery szkolno-zawodowej. Systematyczna praca z młodzieżą szybko dała efekty. – Pedagodzy już po roku dostrzegli pozytywne zmiany w uczestnikach projektu. Wcześniej osoby te miały problemy z frekwencją, nie były zainteresowane nauką, samorozwojem, nie planowały przyszłości. Uczestników warsztatów traktowano indywidualnie i dzięki temu każdy mógł poczuć się wyróżniony. Dla chłopca, który miał problemy osobiste, udział w projekcie okazał się przełomem w życiu.

Signpost to a better life

Sometimes it is enough to devote a little attention to a young person to make him feel better and make the right choices. Teachers and educators from the Warmińsko-Mazurskie province helped young people discover their own desires, interests and aspirations.

The project participants were young people, aged 15 or over. Some youngsters at this age lose faith in their own abilities, they have problems at school and cannot find their place in society. 28 educators and the same number of teachers from junior high schools participating in the project took part in training courses which showed them how to lead workshops with fifteen-year-olds. The training courses dealt with developing tutoring, psycho-educational and communication skills as well as questions connected with giving professional advice. “The workshops were to help the young people get to know themselves, their own abilities, interests and aspirations. We wanted to convince them that learning and developing their own talents is worthwhile”, explains Aleksandra Sobieraj-Blotniak, project coordinator.

The sessions took place every fortnight and lasted for four lessons. They dealt with effective communication, assertiveness training, self-awareness, building a sense of self-worth and planning an educational-professional career. Such a systematic approach with the participants gave fast results. “The teachers and educators noticed positive changes amongst the participants after a year. These youngsters had problems with attendance, were not interested in learning, self-development, had no plans for the future. In the workshops they were treated on an individual basis and thanks to this they felt valued”, explains the project coordinator. “For one boy, who had personal problems, participation in the project turned out to be life-changing.

W trakcie warsztatów został dostrzeżony jego talent do gry w piłkę nożną. Zaproponowano mu stypendium i zaczął trenować w drużynie juniorów Polonii Warszawa. Obecnie kontynuuje naukę w jednym z liceów w Warszawie – opowiada o sukcesie koordynatorka projektu.

– Poznawaliśmy swoje talenty. Byłem niezdecydowany, do jakiej szkoły chcę pójść i co chcę dalej w życiu robić, a warsztaty pomogły wybrać mi kierunek, w którym powinienem się kształcić i mój przyszły zawód – mówi Piotr Bielski, obecnie uczeń Technikum nr 1 w Zespole Szkół Samochodowych w Olsztynie. – Warsztaty polegały przede wszystkim na poznanie siebie. Uczono nas asertywności i komunikacji z innymi.

Dobrze wspomina zajęcia również inna uczestniczka warsztatów. – Najbardziej podobało mi się to, że mogliśmy rozmawiać i próbować rozwiązywać nasze problemy. Dzięki zajęciom stałam się otwarta na ludzi i przekonałam się, co chcę w życiu osiągnąć. Teraz wiem, że chciałabym się realizować w pracy biurowej – podkreśla Izabela Malessa, uczennica Zespołu Szkół Ekonomicznych im. Mikołaja Kopernika w Olsztynie.

Projekt był realizowany od 1 sierpnia 2006 r. do 31 marca 2008 r. i skierowany został do uczniów z powiatów działdowskiego i szczycieńskiego w województwie warmińsko-mazurskim. Wzięło w nim udział 211 uczniów z 14 szkół z terenu tych dwóch powiatów. ■

His football skills were noticed, he was offered a scholarship and started to train with Polonia Warszawa junior team. He is continuing his education at a high school in Warsaw.”

“We became aware of our talents. I was undecided as to which school to go to and what to do with my life, the workshops helped me choose the direction that I should follow and my future career”, says Piotr Bielski, currently a pupil at the Technical School of Auto-Mechanics in Olsztyn. “The workshops were primarily based on training self-awareness. We were taught how to be assertive and communicate with others.”

Another participant also has positive memories of the sessions. Izabela Malessa, a pupil of the Mikołaj Kopernik School of Economics in Olsztyn recalls, “The thing I really liked was that we could talk about our problems and try to solve them. Thanks to the workshops I became more open towards other people and I found out what I wanted to accomplish in life. Now I know that I would like to work in an office.”

The project began on 1st August 2006 and continued till 31st March 2008. It was aimed at pupils in the Działdowski and Szczycieński Districts in the Warmińsko-Mazurskie province. 211 pupils from 14 schools in this area took part in the project. ■

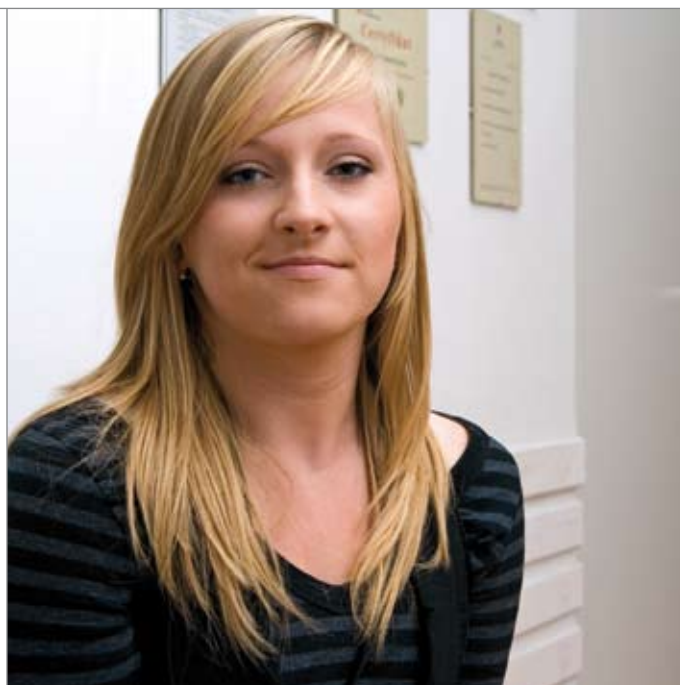

Izabela Malessa, uczennica:

Najbardziej podobało mi się to, że mogliśmy rozmawiać i próbować rozwiązywać nasze problemy

Izabela Malessa, pupil:

The thing I really liked was that we could talk about our problems and try to solve them

Piotr Bielski, uczeń:

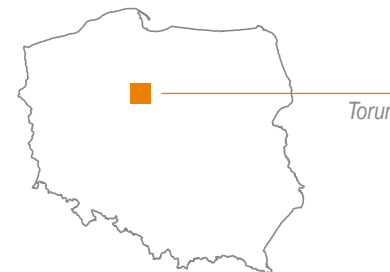
Warsztaty pomogły mi wybrać mój przyszły zawód

Piotr Bielski, pupil:

The workshops helped me to choose my future career

WYRÓWNYWANIE SZANS EDUKACYJNYCH / EQUALIZATION OF EDUCATIONAL OPPORTUNITIES

Toruń

Projekt / Project
Rozmawiam, chociaż nie mówię – alternatywne porozumiewanie się uczniów Zespołu Szkół nr 26 w Toruniu
I talk, though I don't speak – alternative methods of communication for the pupils of School No 26 in Toruń

Projektodawca / Beneficiary
Zespół Szkół nr 26 w Toruniu oraz Gmina Miasta Toruń
School No 26 in Toruń and Toruń Municipality

Program / Programme
PO KL, poddziałanie 9.1.2
HC OP, measure 9.1.2

Dofinansowanie EFS / ESF Funding
252 tys. zł
PLN 252 000

Adres strony / Website
www.sps.szkoła26.webd.pl

Maja Niewiadomska, koordynator projektu:

Umiejętność nawiązania relacji z drugim człowiekiem pozwoli dzieciom w przyszłości znaleźć własne miejsce w społeczeństwie i rozpocząć samodzielne życie

Maja Niewiadomska, project coordinator:

The ability to make contact with other people will enable them to find their own place in society and start an independent life in the future

Dialog bez słów jest możliwy

Zaburzone możliwości komunikacji i upośledzenie umysłowe powodują społeczną izolację już we wczesnym etapie życia. Nauczyciele z Zespołu Szkół nr 26 w Toruniu udowodnili, że niepełnosprawne dzieci nie muszą być zepchnięte na społeczny margines.

Projekt „Rozmawiam, chociaż nie mówię – alternatywne porozumiewanie się uczniów Zespołu Szkół nr 26 w Toruniu” dał szansę porozumiewania się z otoczeniem dzieciom, których natura z różnych powodów nie obdarzyła taką możliwością. Dzięki książkom komunikacyjnym i komunikatorom generującym ludzką mowę mogły nawiązać kontakt z drugim człowiekiem. W ramach projektu uczniowie poznawali symbole piktograficzne oznaczające osoby, przedmioty, czynności i sytuacje. Samodzielnie tworzyli piktograficzne plany zajęć czy klasowy regulamin uczniowski. Ważne jest, byśmy potrafili nie tylko porozumiewać się, ale też przekazywać informacje o swoich przeżyciach, zainteresowaniach i potrzebach. W tym celu powstały książki komunikacyjne. – Dla każdego ucznia przygotowano książkę komunikacyjną dobraną do jego możliwości percepcyjnych. Dzięki temu aktywnie uczestniczą w kontaktach z innymi ludźmi. Skoro nasi uczniowie nie mogą mówić, staramy się ich otaczać obrazami. Każda rzecz w naszej szkole ma przypisany piktogram, a identyczne symbole znajdują się w książkach komunikacyjnych uczniów. Dzięki temu porozumiewają się bez słów, pokazując odpowiednie obrazki – opowiada Maja Niewiadomska, koordynator projektu. Umiejętność nawiązania relacji z drugim człowiekiem pozwoli im w przyszłości znaleźć własne miejsce w społeczeństwie i rozpocząć samodzielne życie. W ramach projektu zorganizowano również szkolenia dla nauczycieli i terapeutów, którzy wzbogacili swój warsztat pracy i podnieśli kwalifikacje zawodowe.

A dialogue without words is possible

Disturbances in the ability to communicate and mental disability can cause social isolation even in the early years of life. The teachers from School No 26 in Toruń proved that disabled children do not have to be pushed away to the edge of society

The “I talk, though I don’t speak – alternative communication between the pupils of School No 26 in Toruń” project gave children, for whom nature – for a variety of reasons – did not give the ability to communicate with their surroundings. Thanks to communication books and communicators generating human speech the children were able to make contact with another person. As part of the project pupils learnt pictographic symbols which represented people, objects, actions and situations. They independently created a pictographic timetable or a student class regulations chart. It is important for us not only to communicate, but also to exchange information about our experiences, interests and needs. That’s why communication books were created. “A communication book, adapted to an individual’s perception abilities, was prepared for each pupil. Thanks to this they are able to participate in contacts with other people. Since our pupils cannot talk, we try to surround them with pictures. Each object in our school has its own pictogram, and identical symbols can be found in pupils’ communication books. The pupils can then communicate without words by indicating the corresponding image”, explains Maja Niewiadomska, project coordinator. “The ability to make contact with other people will enable them to find their own place in society and start an independent life in the future.”

The project also included training courses for teachers and therapists who were able to broaden their work experience and increase professional qualifications.

Praca z dziećmi będzie teraz atrakcyjniejsza, a nabyte umiejętności pozwolą na bliższy kontakt z podopiecznymi. W projekcie „Rozmawiam, chociaż nie mówię” wzięło udział 90 beneficjentów, w tym 69 niemówiących dzieci z głębszym upośledzeniem umysłowym, a także 21 nauczycieli-terapeutów. Zorganizowano 1922 godziny dodatkowych zajęć dla dzieci i 80 godzin specjalistycznych szkoleń dla nauczycieli.

Podczas szkolenia nauczyliśmy się obsługi specjalistycznego oprogramowania BoardMaker, pozwalającego na ciągle rozwijanie języka piktogramów i pracę za pomocą sprzętu komputerowego dostosowanego do niepełnosprawności ruchowej dzieci – mówi Anna Wiklendt, nauczycielka uczestnicząca w szkoleniu. Tworzyliśmy dwu-, trzysobowe grupy uczniów, którzy raz w tygodniu brali udział w dwugodzinnych zajęciach. Dzięki zindywidualizowanemu podejściu mogliśmy poświęcić im całą uwagę i obserwować, jak się rozwijają. Projekt pokazał, że wytrwała praca z dzieckiem ma sens i może przynosić wymierne efekty.

– Pewnego razu, kiedy poszliśmy do restauracji, uczniowie wzięli ze sobą komunikatory. Zwykle to my, nauczyciele, zamawiamy dzieciom posiłki, jednak tym razem jeden z naszych podopiecznych, 12-letni Bartek, chciał samodzielnie kupić kanapkę – wspomina Sylwia Sulecka, nauczycielka w Zespole Szkół nr 26 w Toruniu, współautorka projektu. Chłopiec podszedł do lady, przywitał się za pośrednictwem komunikatora. Pani nie wiedziała, jak się zachować, więc go zignorowała. Bartosz był uparty i zwracał się do kasjerki tak długo, aż został obsłużony. Nasz uczeń samodzielnie zamówił posiłek i ładnie podziękował. Takie sytuacje pokazują, że warto w pracy z dziećmi niemówiącymi stosować alternatywne i wspomagające metody komunikacji. ■

Work with children will become more attractive and the newly gained skills will enable closer contact with those under their care. In the “I talk, though I don't speak” project there were 90 beneficiaries, of whom 69 were children who cannot speak and have mental disabilities and 21 teacher-therapists. 1922 hours of additional sessions for children and 80 hours of specialist training for teachers were organised.

“During the training sessions we learnt how to use BoardMaker, a specialist programme which enables the continual development of pictograms language and work using computers adapted to the children's limited movements”, explains Anna Wiklendt, a teacher who participated in the training course. “We formed groups of two / three pupils who once a week took part in the two-hour long sessions. Thanks to this individual approach we were able to focus our attention on them and see how they were developing. The project showed that persistent effort with a child is worthwhile and can bring about significant results.”

“Once, when we were at a restaurant, the pupils brought along their communicators. Usually, we – teachers - order the meals for the children. This time, however, one of our pupils, 12-year-old Bartek, wanted to buy his own sandwich”, says Sylwia Sulecka, a teacher at School No 26 in Toruń, co-creator of the project. “He went up to the counter and said ‘hello’ via the communicator. The waitress didn't know what to do and so ignored him. Bartek was persistent and kept at it until he was served. Our pupil independently ordered his own meal and said ‘thank you’ very politely. Such situations show that it is well worth using alternative and supportive communication methods with children who are unable to speak.” ■

Sylwia Sulecka, nauczycielka, współautorka projektu:

Warto w pracy z dziećmi niemówiącymi stosować alternatywne i wspomagające metody komunikacji

Sylwia Sulecka, teacher, co-creator of the project:

It is well worth using alternative and supportive communication methods with children who are unable to speak

Anna Wiklendt, nauczycielka uczestnicząca w szkoleniu:

Projekt pokazał, że wytrwała praca z dzieckiem ma sens i może przynosić wymierne efekty

Anna Wiklendt, a teacher who participated in the training course:

The project showed that persistent effort with a child is worthwhile and can bring about significant results

KOBIETA PRACUJĄCA / A WORKING WOMAN
wyróżnienie specjalne / a special award

Projekt / Project
Inicjatywa jest kobietą.
ABC przedsiębiorczości dla kobiet
Initiative is a female. An ABC guide to enterprise for women

Projektodawca / Beneficiary
Fundacja Uniwersytetu Marii
Curie-Skłodowskiej
Maria Curie-Skłodowska University
Foundation

Program / Programme
SPO RZL, działanie 1.6
SOP HRD, measure 1.6

Dofinansowanie EFS / ESF Funding
1,56 mln zł
PLN 1.56 mln

Adres strony / Website
www.inicjatywajestkobieta.lublin.pl

Magdalena Wójcik, klub fitness Miasto Kobiet:

Takie inicjatywy pokazują, że kobiety wcale nie są gorsze w biznesie niż mężczyźni. Jest odwrotnie – mają lepszy styl zarządzania, więcej intuicji, empatii

Magdalena Wójcik, Miasto Kobiet fitness club:

Such initiatives show that women are not at all worse at business than men. In fact just the opposite – they have a better management style, more intuition, empathy

Biznes po damsku

Kobiety odważne, zdeterminowane, takie, które potrafią wyznaczyć sobie cel i realizować go konsekwentnie, dostały 12 tys. zł na realizację marzeń biznesowych. Choć mieszkają na terenie objętym największym bezrobociem, nie poddały się.

Na Lubelszczyźnie bezrobocie należy do najwyższych w Polsce, a szczególnie duże jest wśród kobiet. Przedstawicielki płci pięknej w biznesie są w mniejszości. Projekt „Inicjatywa jest kobietą. ABC przedsiębiorczości dla kobiet” dał szansę 77 najbardziej zdeterminowanym paniom na zrealizowanie własnych planów biznesowych. – Między innymi dlatego zdecydowaliśmy, że chcemy realizować inicjatywę mającą na celu promocję przedsiębiorczości kobiet. Zależało nam na tym, by przelamać bariery, które towarzyszą prowadzeniu firm przez panie – niełatwo im na przykład pozyskać kredyty, nie mówiąc już o częstym braku wiary we własne siły – tłumaczy Anna Grzegorzcyk z Fundacji UMCS, koordynatorka projektu „Inicjatywa jest kobietą. ABC przedsiębiorczości dla kobiet”. W ramach projektu przeszkolono 120 kobiet. Na zakończenie napisały biznesplany. Wybrano z nich 77 najlepszych, a autorki dostały po 12 tys. zł na rozpoczęcie działalności. – Przyjmowaliśmy głównie panie, które naprawdę wiedziały, czego chcą, zdawały sobie sprawę, dlaczego planują prowadzić taką, a nie inną działalność, i były zdeterminowane – dodaje Grzegorzcyk. W efekcie powstało 77 firm rozmaitych branż. Są wśród nich m.in. kwaciarnie, firmy budowlane, myjnia samochodowa, przedszkole, gabinet masażu i kancelaria adwokacka.

Katarzyna Bojankowska prowadzi firmę EkoUsługi. – Jestem absolwentką ochrony środowiska, a po tym kierunku o pracę trudno. Wraz z koleżankami postanowiłyśmy więc, że same stworzymy sobie miejsca zatrudnienia. ■■■■

Business - female-style

Courageous, determined women, able to set themselves a goal and accomplish it, received PLN 12,000 to realise their business dreams. Even though they live in an area with the highest unemployment, they did not give up.

The Lubelskie province has the highest level of unemployment in Poland, particularly amongst women. In business, representatives of the fair sex are in the minority. The “Initiative is a female. An ABC guide to enterprise for women” project gave 77 highly determined women the chance to realise their own business plans. “That was one of the reasons why we decided that we wanted to realise an initiative aimed at promoting female enterprise. We really wanted to break down the barriers which women face when running their own business – it is not easy for them to get a loan for example, let alone overcome doubts in their own abilities”, explains Anna Grzegorzcyk from the Maria Curie-Skłodowska University Foundation, coordinator of the “Initiative is a female. An ABC guide to enterprise for women” project. 120 women took part in a training course at the end of which they wrote a business plan. 77 of the best were chosen and given PLN 12,000 to start up their own enterprise. “We selected women, who really knew what they wanted, who were aware of the reasons why they were planning to start this and not another business and who were determined”, adds Grzegorzcyk. The final result was 77 businesses set up in a variety of areas including florists, building firms, a car wash, a pre-school, a massage salon and a solicitor’s office. Katarzyna Bojankowska, runs the EkoUsługi company. “I am a graduate in environmental protection, and it’s difficult to find a job in this field. Together with some friends we decided to create jobs for ourselves. ■■■■

Uczestnictwo w projekcie było doskonałą okazją, by ten pomysł zrealizować – wspomina. – Pozyskane pieniądze nie były wielką kwotą, ale stanowiły cenny zastrzyk, wykorzystaliśmy je na zakup podstawowego sprzętu.

W EkoUsługach pracują dziś cztery kobiety. Zajmują się na przykład przygotowaniem raportów oddziaływania na środowisko, bez których nie można obecnie rozpocząć wielu inwestycji, m.in. drogowych. – Na brak zleceń nie możemy narzekać – mówi Katarzyna Bojankowska.

Magdalena Wójcik jest właścicielką klubu fitness Miasto Kobiet, przeznaczonego tylko dla pań. – Otrzymane pieniądze nie były dla mnie najważniejsze, bo ta suma stanowi kroplę w morzu potrzeb. Nieocenione było jednak wsparcie – merytoryczne, a także emocjonalne – podkreśla. – Istotne było to, że ktoś oceni mój biznesplan i powie mi, na ile planowane przedsięwzięcie ma szansę realizacji – dodaje.

Miasto Kobiet to miejsce, gdzie z siłowni czy aerobiku korzystają tylko panie. Zaplanowano specjalne zajęcia dla młodych matek, które chcą odzyskać formę po ciąży. Do klubu mogą przychodzić razem z dzieckiem, bo popołudniami czeka opiekunka zajmująca się maluchem. Takiego miejsca do tej pory w Lublinie brakowało. Klub działa półtora roku i wciąż się rozwija. A pani Magdalena podkreśla, że uczestnictwo w projekcie pozwoliło jej złapać wiatr w żagle.

– Takie inicjatywy pokazują, że kobiety wcale nie są gorsze w biznesie niż mężczyźni. Jest odwrotnie – mają lepszy styl zarządzania, więcej intuicji, empatii – mówi Magdalena Wójcik. – Muszą się jednak zmagać z wieloma stereotypami, dodatkowo prowadzić dom, zajmować się dziećmi. Ale zapewniam, że można to wszystko połączyć. ■

Participation in the project was a great opportunity to get this plan off the ground. The funding we received was not a huge amount, but it was a valuable cash injection which we enabled us to purchase basic equipment.”

Today, EkoUsługi employs four women whose job is, amongst other things, to prepare the environmental assessments without which many new investments such as road building, could not begin. “We cannot complain about a lack of commissions”, says Katarzyna Bojankowska.

Magdalena Wójcik is the owner of Miasto Kobiet fitness club, for women only. “Receiving the money was not the most important thing for me, as the amount was a drop in the ocean of what was necessary. The support I received - both practical and emotional - however, was invaluable”, she emphasises. “It was important for me to have someone to evaluate my business plan and tell me just how feasible my planned enterprise really was.”

The gym and aerobics classes at Miasto Kobiet are only for women. There are special classes for young mums, who want to return to their pre-baby shape. They can come to the club with a baby, as in the afternoons there is a child-minder to take care of the little ones. There were not such places in Lublin before. The club was opened 18 months ago and is still growing. Magdalena Wójcik declares that participation in the project gave her energy to act.

“Such initiatives show that women are not at all worse at business than men. In fact just the opposite – they have a better management style, more intuition, empathy”, says Magdalena Wójcik. “However, they do have to battle against many stereotypes, additionally run a household and take care of the children. But I can assure you, it is possible to do all this at the same time.” ■

Katarzyna Bojankowska, firma EkoUsługi:

Wraz z koleżankami postanowiłyśmy, że same stworzymy sobie miejsca zatrudnienia. Uczestnictwo w projekcie było doskonałą okazją, żeby ten pomysł zrealizować

Katarzyna Bojankowska, EkoUsługi:

Together with some friends we decided to create jobs for ourselves. Participation in the project was a great opportunity to get this plan off the ground

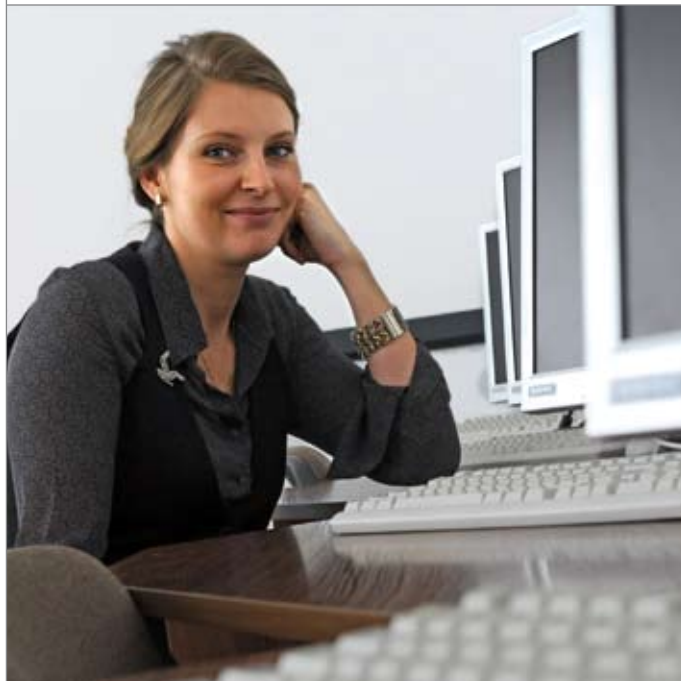

Anna Grzegorzczak, Fundacja UMCS:

Do projektu przyjmowaliśmy panie, które naprawdę wiedziały, czego chcą

Anna Grzegorzczak, Maria Curie-Skłodowska University Foundation:

We selected women, who really knew what they wanted

KOBIETA PRACUJĄCA / A WORKING WOMAN

Projekt / Project
Kobieta aktywna – kobietą jutra
An active woman – a woman of tomorrow

Projektodawca / Beneficiary
Ośrodek Pomocy Społecznej w Rybniku
Social Assistance Centre in Rybnik

Program / Programme
SPO RZL, działanie 1.6
SOP HRD, measure 1.6

Dofinansowanie EFS / ESF Funding
392 tys. zł
PLN 392 000

Adres strony / Website
www.pomocspoleczna.rybnik.pl/kobieta/

Teresa Rajczyk, koordynator projektu:

Przed rozpoczęciem programu zakładaliśmy, że ze 100 kobiet 40 znajdzie pracę. Udało się to aż 59 osobom

Teresa Rajczyk, project coordinator:

Before the start of the programme we estimated that from 100 women, 40 would find work. In the end 59 were successful

Kobieto, uwierz w siebie!

Statystyki dowodzą, że w całej Polsce kobiety częściej niż mężczyźni zasilają grupę bezrobotnych. Na Śląsku, gdzie wciąż żywy jest tradycyjny model rodziny z niepracującą żoną, problem jest szczególnie widoczny. Przedsięwzięcie Ośrodka Pomocy Społecznej w Rybniku pokazuje, jak skutecznie można go rozwiązać.

Nie jest tajemnicą, że kobiety uważane są przez pracodawców za pracowników mniej dyspozycyjnych od mężczyzn. Urlopy macierzyńskie, wychowawcze, zwolnienia na opiekę nad dziećmi czy prawna ochrona pracy kobiet – to wszystko sprawia, że paniom trudniej jest utrzymać się na rynku pracy. Jeszcze trudniej wrócić na niego po dłuższej przerwie. Ośrodek Pomocy Społecznej w Rybniku postanowił pomóc kobietom, które pozostawały bez zatrudnienia dłużej niż 24 miesiące. Stworzył program „Kobieta aktywna – kobietą jutra”, adresowany do 100 pań dotkniętych bezrobociem. Ośrodek wyselekcjonował grupę ponad 400 kobiet pobierających świadczenia z pomocy społecznej. 212 z nich zadeklarowało chęć przystąpienia do programu. Objęta nim została setka chętnych w wieku od 23 do ponad 50 lat.

– Wybierając grupę beneficjentek, braliśmy pod uwagę sytuację rodzinną i materialną – wyjaśnia Teresa Rajczyk, kierownik działu organizacyjnego i spraw pracowniczych w rybnickim ośrodku, koordynator projektu. Matki samotnie wychowujące dzieci miały pierwszeństwo. Pierwszym krokiem było szkolenie motywacyjne. Na tym etapie większość uczestniczek bardzo sceptycznie oceniała swoje szanse i możliwości. – Nie wierzyły w siebie, wątpiły, czy sobie poradzą – mówi Teresa Rajczyk. – Trenerzy prowadzący pięciodniowy instruktaż dokonali cudu. Panie dostrzegły swoją wartość, odkryły talenty, mobilizowały się nawzajem. Nauczyły się, jak poruszać się po rynku pracy, jak pisać CV, list motywacyjny, jak zachowywać się podczas rozmowy kwalifikacyjnej.

Woman, have faith in yourself!

Statistics show that in the whole of Poland more women than men are unemployed. Even in Śląsk, where the traditional model of the mother who stays at home is still common, the problem is particularly visible. The enterprise by the Social Assistance Centre in Rybnik shows how to solve this problem successfully.

It is no secret that employers see women as less flexible workers than men. Maternity leaves, parental leaves, days off in order to care for children or the legal regulations protecting women in the workplace – all this means that it is more difficult for women to be in the job market. It is even more difficult to return to it after a longer break. The Social Assistance Centre in Rybnik decided to help women who had been unemployed for more than two years and created the programme “An active woman – a woman of tomorrow” aimed at 100 women affected by unemployment. The Centre selected a group of over 400 women who were receiving social aid. 212 of them declared an interest in taking part and 100 aged from 23 to over 50 were accepted.

“In choosing the group of participants, we took into account the family and financial situation” explains Teresa Rajczyk, the director of the organisational and work issues department in the Rybnik centre, and project coordinator. Single mothers bringing up children had priority. The first stage were motivational courses. At this point most of the participants were very sceptical about their chances and possibilities. “They didn’t believe in themselves, they doubted whether they would cope”, says Teresa Rajczyk. “The course trainers of a five-day session achieved a miracle. The women became aware of their own value, discovered hidden talents and motivated each other. They learnt their way around the job market, how to write a CV, cover letter, how to behave during a job interview.

Jolanta Wachowicz, pracuje w OPS w Rybniku:

Praca daje mi nie tylko większą stabilizację finansową, ale i satysfakcję

Jolanta Wachowicz, works for the Social Assistance Centre in Rybnik:

This job gives me not only financial security but also satisfaction

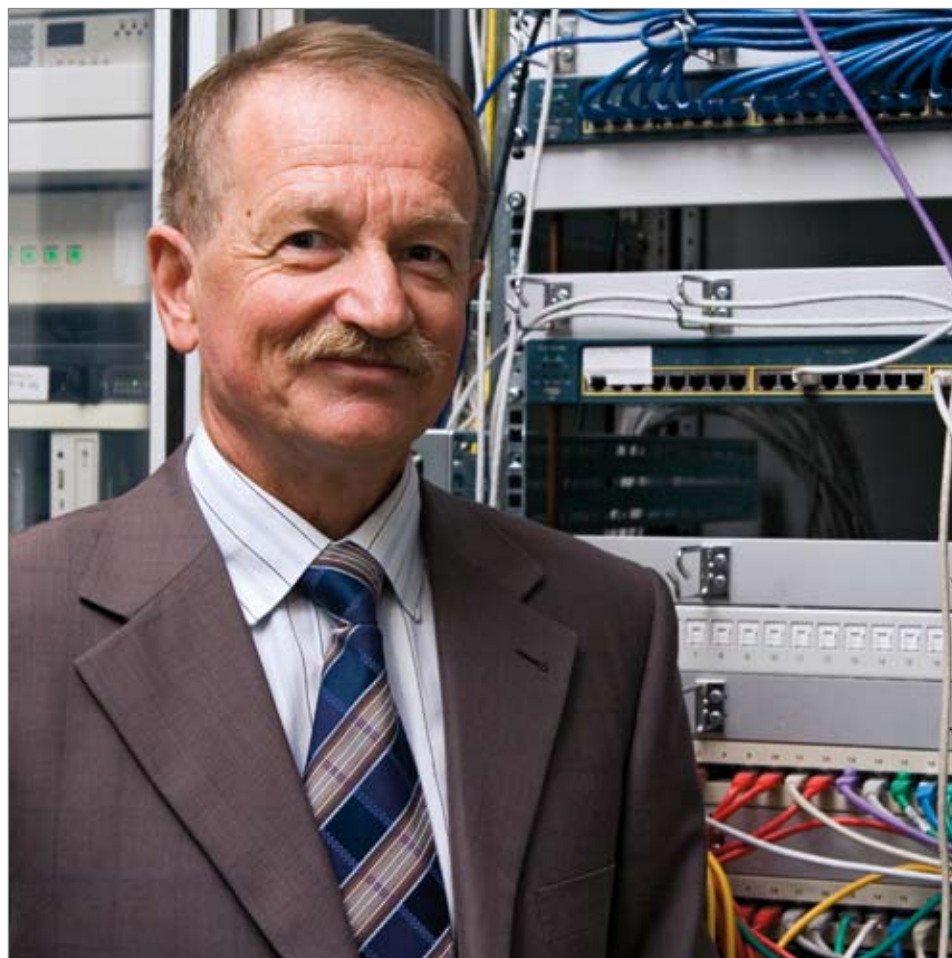
Hanna Drobot, pracuje w firmie ubezpieczeniowej:

Gdyby jakiś czas temu ktoś powiedział mi, że za kilka miesięcy znajdę pracę, na pewno bym nie uwierzyła

Hanna Drobot, works in an insurance:

If anyone had told me some time ago that in a few months I would find a job, I would have never believed it

Projekt / Project

Podniesienie atrakcyjności kształcenia zawodowego w pionie szkół technicznych w Elblągu na kierunku informatyka

Making vocational education in IT more attractive for technical schools in Elbląg

Projektodawca / Beneficiary

Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Elblągu

State School of Higher Vocational Education in Elbląg

Program / Programme

PO KL, działanie 9.2

HC OP, measure 9.2

Dofinansowanie EFS / ESF Funding

302 tys. zł

PLN 302 000

Adres strony / Website

www.pwsz.elblag.pl/projekty.html

Krzysztof Brzeski, koordynator projektu:

Przygotowaliśmy dla uczniów kursy certyfikowane Akademii Informatycznej Microsoft i Cisco, takie, jakie mają też studenci na naszej uczelni

Krzysztof Brzeski, project coordinator:

For the pupils we prepared courses certified by the Microsoft IT Academy and Cisco, such as the ones students at our university attend

Informatyka to najlepszy wybór

Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Elblągu doskonale wie, jak zachęcić uczniów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych do kontynuowania nauki na kierunku informatyka. Przynęte stanowią atrakcyjne kursy z zakresu technologii informatycznych oraz wykłady zorganizowane dla uczestników projektu.

Współczesne społeczeństwo informacyjne potrzebuje wyszkolonej i profesjonalnej kadry, która sprosta wymaganiom nowoczesnej gospodarki opartej o technologie informatyczne. Młodzież trzeba zachęcić do wybrania takiej drogi zawodowej. – W ostatnich latach zaobserwowaliśmy spadek liczby chętnych na studia o kierunkach technicznych – mówi Krzysztof Brzeski, koordynator projektu, dyrektor Instytutu Informatyki Stosowanej Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Elblągu. – W mieście mamy dwa zespoły szkół technicznych, w których kilka lat temu utworzono profile informatyczne. Dlatego projekt skierowaliśmy do uczniów z tych szkół i postanowiliśmy zainteresować ich kierunkiem informatyka. Uczniowie mieli okazję uczestniczyć w prawdziwych wykładach. Młodzieży bardzo spodobał się wykład otwarty na temat sztucznej inteligencji i robotyki, poprowadzony przez dr. inż. Henryka Olszewskiego – wspomina Krzysztof Brzeski. – Przygotowaliśmy dla uczniów kursy certyfikowane Akademii Informatycznej Microsoft i Cisco, takie, jakie mają też studenci na naszej uczelni. Ukończenie kursu z wynikiem pozytywnym uprawnia do przystąpienia do egzaminów certyfikacyjnych. Egzamin są płatne, ale przy dobrych wynikach testów kończących kursy przygotowujące opłaty dla uczniów i studentów są o połowę niższe. Certyfikaty potwierdzają praktyczne umiejętności zawodowe, są więc mile widziane przez pracodawców – dodaje koordynator projektu.

IT – the best choice

The State Higher School of Vocational Education in Elbląg knows very well how to encourage pupils of vocational high schools to continue their education in information technology. Attractive information technology courses and lectures for project participants drew in the pupils.

Today's computer society needs trained and professional staff who are able to deal with the demands of a modern economy based on information technology. Young people need to be encouraged to choose this as a professional career. "In recent years we have observed a fall in applications for IT studies", says Krzysztof Brzeski, project coordinator, Director of the Applied IT Institute in the State Higher School of Vocational Education in Elbląg. "In the city there are two technical schools which created an IT profiles a few years ago. That's why we aimed the project at pupils of these schools and decided to get them interested in IT. The pupils had the opportunity to participate in real lectures. Particularly popular was the open lecture on artificial intelligence and robotics given by Dr. Henryk Olszewski", recalls Krzysztof Brzeski. "For the pupils we prepared courses certified by the Microsoft IT Academy and Cisco, such as the ones students at our university attend. A positive result at the end of the course permits the pupil to sit the exam to gain the certificate. There is a fee for the examination but for good final test results students and pupils pay 50% less. Certificates proving practical professional skills are welcomed by employers", adds the project coordinator.

Uczniowie wzięli udział w warsztatach z udziałem firm, takich jak Molex, i Krajowego Centrum Informatyki Alstom Power. Zainteresowanie projektem wśród uczniów było ogromne. Liczba uczestników miała wynosić 90 osób, a ostatecznie kursy ukończyło aż 212 uczniów. Efekty przerosły najśmielsze oczekiwania organizatorów. Projekt został zrealizowany od 1 września 2008 r. do 31 lipca 2009 r.

– Bardzo przydatne było dla mnie to, że miałem możliwość korzystania ze sprzętu, którego nie ma u nas w szkole. Przekonałem się, jak wygląda życie studenckie i nauka na uczelni. Zachęciło mnie to do studiowania tutaj. Chciałbym w przyszłości pracować jako administrator sieci komputerowych – opowiada Marek Kotzy, uczeń Zespołu Szkół Mechanicznych w Elblągu.

– Ukończyłem w ramach projektu kursy m.in. z zakresu systemów operacyjnych UNIX, z podstaw sieci bezprzewodowych, z bazy danych SQL, byłem też na praktycznym szkoleniu w firmie Alstom Power. Najbardziej na kursach podobały mi się profesjonalny sprzęt oraz sposób prowadzenia wykładów. Już się nie mogę doczekać, kiedy zacznę tutaj studiować – dodaje Łukasz Kielczewski, uczeń Zespołu Szkół Techniczno-Informatycznych w Elblągu. ■

Workshops with the participation of companies such as Molex and the National IT Centre Alstom Power were organised for pupils and aroused their great interest. The planned number of participants was 90, but finally 212 pupils completed the courses. The results surpassed organisers' expectations. The duration of the project was from 1st September 2008 - 31st July 2009.

“I found it really useful to be able to use equipment that we do not have at school. I was able to see what student's life looks like and what it's like to study at university. This encouraged me to study here. In the future I would like to work as a computer network administrator”, says Marek Kotzy, a pupil of the School of Mechanics in Elbląg.

Łukasz Kielczewski, a pupil at the Technical and IT School in Elbląg comments, “I completed a number of courses as part of the project on, for example, the UNIX operating system, the basics of wireless networks, the SQL data base. I also took part in a practical training course in Alstom Power. The thing I liked best about the courses was the professional equipment and the way the lectures were given. I can't wait to start my studies here.” ■

Łukasz Kielczewski, uczeń Zespołu Szkół Techniczno-Informatycznych w Elblągu:

Najbardziej na kursach podobały mi się profesjonalny sprzęt oraz sposób prowadzenia wykładów. Już się nie mogę doczekać, kiedy zacznę tutaj studiować

Łukasz Kielczewski, a pupil at the Technical and IT School in Elbląg:

The thing I liked best about the courses was the professional equipment and the way the lectures were given. I can't wait to start my studies here

Marek Kotzy, uczeń Zespołu Szkół Mechanicznych w Elblągu:

Miałem możliwość korzystania ze sprzętu, którego nie ma u nas w szkole

Marek Kotzy, a pupil of the School of Mechanics in Elbląg:

I found it really useful to be able to use equipment that we do not have at school

Wydawca:

Ministerstwo Rozwoju Regionalnego
Departament Zarządzania Europejskim Funduszem Społecznym
ul. Wspólna 2/4
00-926 Warszawa
tel. +48 22 501 52 00
fax. +48 22 501 50 31
infolinia EFS: tel. 0 801 337 801
e-mail: pokl@cpe.gov.pl
www.efs.gov.pl

Realizacja:

Smartlink Sp. z o.o.
ul. Mickiewicza 3/10
60-833 Poznań
tel. +48 61 849 90 40
fax +48 61 849 90 40
e-mail: biuro@smartlink.pl
www.smartlink.pl

Koncepcja: Jerzy Gontarz, Andrzej Szoszkiewicz

Współpraca: Małgorzata Makowska, MRR

Projekt graficzny: Maciej Pachowicz

Redakcja: Joanna Gontarz

Korekta: Marek Rokita, Barbara Staroń

Teksty: Maciej Pachowicz (28-31, 44-51, 64-67),

Łukasz Szoszkiewicz (20-23, 52-55),

Dorota Zańko (16-19), Adam Molenda (24-27),

Marcin Zasada (12-15, 32-43, 60-63)

Zdjęcia: Maciej Pachowicz (28, 31, 44, 47, 48, 51, 64, 67),

Ewa Bielańczyk (20, 23, 52, 55), Jacek Babicz (8, 11, 56, 59),

Franciszek Mazur (16, 19), Jerzy Cebula (24, 27),

Arkadiusz Ławrywianiec (12, 15, 32, 35, 36, 39, 40, 43, 60, 63)

Tłumaczenie: Joanna Haracz-Lewandowska

Published for:

Ministry of Regional Development
Department for European Social Fund Management
ul. Wspólna 2/4
00-926 Warszawa
tel. +48 22 501 52 00
fax. +48 22 501 50 31
call center ESF: tel. 0 801 337 801
e-mail: pokl@cpe.gov.pl
www.efs.gov.pl

Production:

Smartlink Sp. z o.o.
ul. Mickiewicza 3/10
60-833 Poznań
tel. +48 61 849 90 40
fax +48 61 849 90 40
e-mail: biuro@smartlink.pl
www.smartlink.pl

Concept: Jerzy Gontarz, Andrzej Szoszkiewicz

Cooperation: Małgorzata Makowska, MRD

Graphic design and layout: Maciej Pachowicz

Editing and project management: Joanna Gontarz

Proofreading: Marek Rokita, Barbara Staroń

Texts: Maciej Pachowicz (28-31, 44-51, 64-67),

Łukasz Szoszkiewicz (20-23, 52-55),

Dorota Zańko (16-19), Adam Molenda (24-27),

Marcin Zasada (12-15, 32-43, 60-63)

Photographs: Maciej Pachowicz (28, 31, 44, 47, 48, 51, 64, 67),

Ewa Bielańczyk (20, 23, 52, 55), Jacek Babicz (8, 11, 56, 59),

Franciszek Mazur (16, 19), Jerzy Cebula (24, 27),

Arkadiusz Ławrywianiec (12, 15, 32, 35, 36, 39, 40, 43, 60, 63)

English Translation: Joanna Haracz-Lewandowska

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Ministerstwo
Rozwoju
Regionalnego

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Publikacja bezpłatna, współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

This publication is free. It has been co-financed with EU funds by the European Social Fund

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Ministerstwo
Rozwoju
Regionalnego

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

